

**37. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI
KONFERENCIA**

***„Holtomiglan, holtáiglan”? - A jegyesbeszélgetés,
mint házasságkötésre való felkészítés gyakorlatának
ismerete keresztyén fiatal házaspárok körében***

Jelige: HEI059

2024.05.24.

Tartalomjegyzék

Bevezető gondolatok.....	2
1. A kutatás tárgya	3
2. A kutatás jelentősége és célja	3
3. Hipotézisek megfogalmazása	3
4. Módszer és eljárás	4
4.1. Felhasznált eszközök.....	4
4.2. Részrtvevők bemutatása	4
4.2.1. Az azonosító változók gyakoriságának részletes elemzése	5
4.2.2. A függő változók gyakoriságának elemzése.....	8
4.3. Kutatási elrendezés (design).....	17
4.4. Eljárás.....	17
5. Eredmények bemutatása	18
5.1. Az első hipotézis eredményeinek bemutatása	18
5.2. A második hipotézis eredményeinek bemutatása.....	20
5.3. A harmadik hipotézis eredményeinek bemutatása	21
6. Összegző gondolatok a gyakorlati kutatás tekintetében	23
7. A jegyesbeszélgetések elméleti hátterének bemutatása.....	27
7.1. Jegyesbeszélgetések kazuális jelentősége	27
7.2. A találkozások rendszerében.....	30
7.2.1. A jegyesek és lelkipásztor közötti interakció.....	30
7.2.2. A jegyesbeszélgetésre érkező párok a magcsaládok rendszerében.....	33
7.3. Az esküvő, eskütétel és az ünnep megélése a gyülekezet közösségében.....	35
8. Összegzés, kitekintés	38
Felhasznált irodalom	39
Mellékletek	41

Bevezető gondolatok¹

Manapság nem magától értetődő egy házasság sikeressége. A „*míg a halál el nem választ*” ígéret törekennyé és veszélyeztetetté vált.² Gyakran megkérdőjelezzük a család jövőjét társadalmi összefüggésben is, mert minden jel arra mutat, hogy elvesztette azon vonzerejét, amely az életideállal állna összefüggésben.³ Peter V. Zima a posztmodern társadalmat elidegenítő struktúráként határozza meg, amelyben az elidegenedés jelensége, mint bonyolult társadalmi folyamatok következménye, átjárja a társadalom egészét és meghatározza az egyént, valamint annak szűkebb (intim) társas kapcsolatait.⁴ Kiss Jenő is rávilágít arra, hogy a társadalomban tapasztalható elidegenedés kikezdi a házasság és a család jövőjét, és nagy hatással van a jövő nemzedékre.⁵ Ennek fényében egyre aktuálisabbá válik a fogadalomtételből átvett „*Holtomiglan vagy holtáiglan*” (?) szókapcsolat kérdés formájában való idézése. Adódik a kérdés, hogy hogyan lehet jelen az egyház, mint intézmény, a közös út megpecsételésének és áldásnak a tere, és a lelkipásztor, mint Isten elhívott szolgája azoknak a keresztyén fiataloknak az életében, akik elkötelezik magukat a házasság mellett és keresik az egymás melletti és általi növekedés lehetőségeit.

Dolgozatom első felében a jegyesbeszélgetések ismertségének felmérése által rámutatok arra, hogy a fiatalok fontosnak tartják és igénylik a lelkipásztori segítséget és kísérést a házasságkötés felé vezető úton, majd reflektálok azokra a rendszerszemléletű és kontextuális lelkigondozásból ismert aspektusokra, amelyek átbeszélése témáját képezheti a fiatalokkal folytatott beszélgetésnek. A jó házasságért – amely Isten rendelése alapján egy új család létrejöttének az alapja⁶ – dolgozni kell, hogy az egymásnak fogadott szeretet és hűség ne veszítsen értékéből, és a házasság életében valósággá váljon a mesék világából ismert „*boldogan éltek, míg meg nem haltak*” kijelentés.⁷ A jegyesbeszélgetés megteremtheti ennek a fáradozásnak az alapját.

¹ A dolgozat különböző fejezetei részben megegyeznek a szerző *Fiatal családok lelkigondozói kísérése, különös tekintettel a gyermek optimális fejlődésére* címen benyújtott és 2024. június 24–25-én megvédésre kerülő magiszteri szakdolgozatával. Jelen pályamunka megegyezik a szerző 26. ETDK konferencián bemutatott dolgozatával és része a fent említett magiszteri szakdolgozatnak. Továbbá a dolgozat empirikus kutatásának egy rövidített, átdolgozott része bemutatásra került a RODOSZ Connecting the Dots nemzetközi konferenciáján. A konferencián elhangzottak és egy rövid elméleti témafelvezető publikálási folyamatban vannak egy online elérhető tanulmánykötetbe, azonban a dolgozat feltöltésekor (2024. májusában) a tanulmánykötet még nem volt megjelölve.

Jelen pályamunka lábjegyzetei a Zotero hivatkozásképző szoftver “Society of Biblical Literature 2nd edition (full note)” szabványai szerint készültek.

² Isolde Karle, “Das Traugespräch aus poimenischer Perspektive. Ein Kommentar zur empirischen Studie von Miriam Pönnighaus,” *Kasualgespräche im Wandel*. (2020): 196.

³ Günter Burkart, *Familiensoziologie*, 1. kiadás. (Konstanz: UTB GmbH, 2008), 9.

⁴ Peter V. Zima, *Entfremdung: Pathologien der postmodernen Gesellschaft*, 1. kiadás (Tübingen: UTB GmbH, 2014), Előszó, VII.

⁵ Kiss Jenő, “Hogy az elidegenedettek visszatáljanak önmagukhoz és egymáshoz,” *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Theologia Reformata Transylvanica* 65.1 (2020): 183.

⁶ Fodorné Ablonczy Margit, *Családpasztoráció. Hogyan segíthetnek a kazuális alkalmak a családi kapcsolatok rendezésében?* (Budapest: Kálvin kiadó, 2022), 12.

⁷ Sógor Árpád, “Boldogan éltek, míg meg nem haltak?” *Református Szemle*.105.1. (2012): 50.

1. A kutatás tárgya

Jelen kutatás felméri, hogy a fiatal keresztyén házasoknak van-e (volt-e) tudomásuk az egyházi keretben zajló, egyházi esküvői szertartást megelőző jegyesbeszélgetésekről, mint házasságra való felkészítő és házassággazdagító alkalmakról. A kutatás során rákérdezünk a jegyesbeszélgetések alkalmain feldolgozható témákra is: a korábbi kapcsolatok lezárása, a fogadalomtétel jelentősége és az eskü egyes elemeinek, illetve azok tartalmának ismertsége, a magcsaláddal való viszony és határok meghúzése, valamint a házasságkötésről alkotott vélemény.

2. A kutatás jelentősége és célja

A dolgozat és kutatás által meg akarom ismertetni a fiatal családokkal az egyház és gyülekezetek házasságmegsegítő feladatát. Szeretném felhívni a házaspárok figyelmet a jegyesbeszélgetések, mint esküvői előkészítő alkalmak lehetőségére és fontosságára a gyülekezeti élet keretén belül. Elsődleges célom feltérképezni a jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertségét fiatal házások körében, valamint a házások viszonyulását azokhoz a témákhoz, amelyek részét képezhetik a fiatalokkal való beszélgetésnek. Hiszem, hogy a fiatalok részéről érkező, a jegyesoktatással kapcsolatban megfogalmazódott igények lényegesen hozzájárulnak az egyház kazuális szolgálatának jobb gyakorlatához. Célom felmérni azoknál a fiatal pároknál, akik részt vettek jegyesbeszélgetés(ek)en, hogy azok hány alkalomból álltak, milyen témákat öleltek fel, mi a fiatalok általános véleménye a felmerült témákról, illetve, hogy milyen mértékben látják hasznosnak és építő jellegűnek házasságuk szempontjából a jegyesoktatás keretén belül zajló tanácskozást. Amennyiben a jegyesbeszélgetések gyakorlata nem / kevésbé ismert a fiatal házások körében, szeretném körvonalazni ennek okát és esetleges befolyásoló tényezőit.

A fiatal házások véleménye a lelkipásztori hozzájárulásról úgyszintén fontos visszajelzésként szolgálhat.

3. Hipotézisek megfogalmazása

Jelen kutatásban a következő hipotéziseket szeretném igazolni:

1. A jegyesbeszélgetések ismertsége tekintetében összefüggés mutatható ki a házastársak életkora és a jegyesbeszélgetések gyakorlata között.

2. A jegyesbeszélgetések ismertsége szempontjából összefüggés van a házasságkötés éve és a jegyesbeszélgetések gyakorlata között.
3. A korábbi kapcsolatokról való beszélgetés vonatkozásában összefüggés mutatható ki a házastársak életkora és a korábbi kapcsolatok lezárásáról szóló beszélgetés között.

4. Módszer és eljárás

4.1. Felhasznált eszközök

A jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertségét mérő kérdőív tartalmát főleg saját családpasszorációs, rendszerszemléletű és kontextuális szemléletű ismereteim alapján határoztam meg. A kérdőívben szereplő kérdéseket öt nagy kategória mentén csoportosítottam:

- *Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*
- *Korábbi kapcsolatok lezárása (A pár szakasz házasságkötés előtti feladatai)*
- *A házassági fogadalomtételről és esküszöveg jelentésről való beszélgetés*
- *Az egyén, mint a magcsalád és újonnan megalapított család szerves része*
- *A házasságkötésről...*

Az eszköz függő változóinak megbízhatóságát igazolják a Cronbach alpha (α) megbízhatósági mutatók. A Cronbach alpha vagy másnéven belső konzisztencia a teszttémekre adott válaszok közötti összefüggést vizsgálja, rövid tesztek esetén a 0,5-ös érték fölött már elfogadható. Jelen kérdőíves felmérésünk Cronbach alpha mutatói a következőképpen alakultak: „*Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*” összevont változó megbízhatósága $\alpha=0,780$; a „*Korábbi kapcsolatok lezárása*” változó megbízhatósága $\alpha=0,575$; a „*A házassági fogadalomtételről és esküszöveg jelentésről való beszélgetés*” változó belső konzisztenciaértéke $\alpha=0,614$; a „*Az egyén, mint a magcsalád és újonnan megalapított család szerves része*” változó Cronbach alpha mutatója $\alpha=0,505$; míg a „*Házasság és házasságkötés fogalma és ünnep mivolta*” változó megbízhatósága $\alpha=0,679$. Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy az öt összesített függő változó mindegyike megbízható, elfogadható.

4.2. Résztvevők bemutatása

A kutatásban 225 fiatal pár vett részt. A felmérés célcsoportjának meghatározásakor kitétel volt, hogy főként olyan személyek töltsék ki a kérdőívet, akik 2000 után kötöttek házasságot. A felekezeti hovatartozás tekintetében részt vehetett mindenki, aki valamely országunkban bevett

vallást gyakorolja. A férfiak és nők szüleinek foglalkozásait a Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR–08) alapján csoportosítottuk.⁸

A kutatásban résztvevő házaspárok általános tulajdonságait és a demográfiai változók százalékos eloszlását részletesebben ismertetem az azonosító változók gyakoriságának elemzésekor.

4.2.1. Az azonosító változók gyakoriságának részletes elemzése⁹

A kérdésekre 225 válasz érkezett: 145 (64%) esetben a feleség, 51 (23%) esetben a férj, 29 esetben (13%) pedig a pár válaszolt.

A **férfiak életkori eloszlása** rendkívül változatos, mivel férfiak életkora 21 és 62 év között helyezkedik el. A kérdőív célcsoportja a 2000-es év után házasságot kötött személyek, így a férj jelenlegi életkora változatos skálán mozog. A válaszadók legnagyobb csoportját a 35 éves férfiak képezi (19 személy, 8,4%), a legfiatalabb kitöltő férj 22 éves. 17 férj 30, illetve 36 éves (életkoronként 7,6%), 12-en vannak a 25, 33 és 40 évesek (életkoronként 5,3%), 9-en 26, 37, 34, 38 és 42 évesek (életkoronként 4%), 8-an 34, illetve 43 évesek (3,6%). 7 kitöltő férj 31, illetve 45 éves (életkoronként 31%), 6–6 esetben 32 és 46 év a férfiak életkora (életkoronként 2,7%). Kisebb a számuk (5–5 eset) azoknak, akik 24, 28, 29, 41 és 48 évesek (életkoronként 2,2%). 4-4 39, illetve 44 éves (életkoronként 1,8%), 3 esetben (1,2%) 47 éves férj töltötte ki a kérdőívet. 2-en vannak az 53, illetve 23 éves férfiak (életkoronként 0,9%).

A **feleségek életkori eloszlása is változó**. Legtöbbször a 25 éves feleségek vannak (15 személy, 6,7%). A legkisebb csoportot az 50, illetve 62 évesek képezik (1–1, életkoronként 0,4%). 14-en vannak a 24, 28 és 35 (életkoronként 6,2%), és 13-an a 27 éves nők (5,8%). Másik gyakori életkor a 26, 32 és 33 év volt, (12 / 12 / 12 személy, életkoronként 5,3%). 9-en 30, 31, 34 illetve 36 évesek (életkoronként 4%). 11-en 37 évesek (4,9%), és 8-an 38, illetve 41 évesek (életkoronként 3,6%). 7-en 39, 40, illetve 42 évesek (életkoronként 3,1%), és 4-en 22, illetve 44 évesek (életkoronként 1,8%). 3-an 20, 23, 29, illetve 46 és 47 évesek (életkoronként 1,3%) (életkoronként 1,3%), és 2-en 43, 45, illetve 48 és 49 évesek (életkoronként 0,9%).

⁸ Központi Statisztikai Hivatal, “Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR–08),” 2010, <https://www.ksh.hu/docs/szolgaltatasok/hun/feor08/feorlista.html> (utolsó megnyitás dátuma: 2023.04.27, 12:00).

⁹ Az azonosító változók százalékos eloszlása és ezek diagrammok formájában való bemutatása megtalálható a 2-es Mellékletben.

A férjek vallási hozzátartozása: 187-en (83%) reformátusok, 19-en (9%) római katolikusok. A válaszadók 5%-a unitárius felekezetű (11 eset). 3 férj neoprotestáns, illetve ortodox (1,3% / 1,3%) vallású, 1 evangélikus és 1 adventista (0,4% / 0,4%).

A feleségek vallási hovatartozása: 193-an (86%) reformátusok, 19 feleség (9%) római katolikus. 7 (3,1%) pedig unitárius felekezetű. A többi választ adó feleség vagy evangélikus vagy neoprotestáns felekezetű volt, 0,9%-ban, illetve 1 személy ortodox vallású (0,4%).

A férjek iskolai végzettsége: 148-an (66%) végeztek egyetemet, 39-en (17%) gimnáziumi végzettséggel rendelkeznek, illetve 33-an (15%) szakmunkás képesítést szereztek. 5 férfi (2%) a 8 osztály elvégzésével befejezte tanulmányait.

A feleségek iskolai végzettsége: 202-en (90%) végeztek egyetemet (mintánkat nagy arányban képviselik az egyetemet végzett nők), 15-nek (7%) gimnáziumi végzettsége, 5 feleségnek (2%) szakmunkás képesítése, 3 személynek (1%) pedig 8 osztályos végzettsége van.

A férj szüleinek családi állapota: 160 férfi (71%) szülei együtt maradtak, 12 férj (5%) szülei pedig elváltak. A választ adók 20%-a, mintegy 44 személy vallotta azt, hogy a szülők egyike özvegy, és 9-en (4%) azt, hogy mindkét szülő elhalálozott.

A feleség szüleinek családi állapot: 167 nőnek élnek együtt a szülei (74%), 17 feleség szülei (8%) elváltak. 33 esetben a feleség egyik szülője özvegy, 8 esetben (4%) pedig egyik szülő sem él.

A férfiak édesapjának foglalkozásait a FEOR–08 alapján 8 kategóriába osztottuk és SPSS rendszerben újrakódoltuk. A legtöbb férfi, azaz 56-on (25%) válaszolta azt, hogy édesapja ipari munkás, 51-en pedig (23%), azt, hogy az édesapa gépkezelői munkát végez. A választ adók 20%-a, azaz 45-en vallották azt, hogy az édesapjuk felsőfokú végzettséggel rendelkezik, 34 személy (15%) pedig azt, hogy az édesapjának szakképzettséget nem igénylő foglalkozása van. 13 esetben (6%) kaptunk választ arra nézve, hogy a férj édesapja a kereskedelem/ szolgáltatások területén dolgozik. 11–11 személy válaszolta azt, hogy édesapjuk nyugdíjas vagy mezőgazdász / erdész. Végül pedig 4 személy (2%) válaszolta azt, hogy édesapjuk irodai / ügyviteli területen tevékenykedik.

A **feleség édesanyjának foglalkozását** a fent ismertetett csoportosító és kódolási módszer szerint. A feleségek többsége, azaz 62-en (28%) azt válaszolta, hogy édesanyjuk a kereskedelem és/vagy szolgáltatások területén dolgozik, 57 személy (25%) édesanyja szakképzettséget nem igénylő foglalkozást végez (). 40 nő (18%) vallotta azt, hogy édesanyja felsőfokú végzettséggel rendelkezik, 27 (12%) pedig azt, hogy édesanyja ipari területen munkálkodik. A megkérdezett nők 8%-a, azaz 17-en mondták azt, hogy anyjuk ügyintézővel foglalkozik és 2%-a (4 személy) azt, hogy az édesanyja a mezőgazdaságban és/vagy az erdőgazdálkodásban dolgozik. 9–9 nő (életkoronként 4%) válaszolta azt, hogy édesanyja gépkezelő vagy nyugdíjas.

A következő vizsgált tényező a **férj szüleivel való kapcsolata** volt. A válaszok alapján a legtöbb férj (107 személy, 48%) nagyon jó kapcsolatot ápol a szüleivel, a magcsaláddal. 81-en (36%) nagyrészt megfelelőnek, 30-an (13%) pedig átlagosnak tartották a szüleikkel való kapcsolatukat. Viszonylag kevesen, mintegy 6-on (3%) válaszolták azt, hogy a szüleikkel való kapcsolatuk inkább rossz, mint jó, és 1 személy (0,4%) mondta azt, hogy nagyon rossz a kapcsolat közte és a szülei között.

A **feleség szüleivel való kapcsolata** 134 (60%) esetben nagyon jó, 70 (31%) esetben pedig nagyrészt megfelelő. A megkérdezettek 8%-a, azaz 19-en átlagosnak vélték a kapcsolatukat a szüleikkel és 1–1 feleség (0,4%) vallotta azt, hogy a szüleikkel való kapcsolat inkább rossz, mint jó, illetve nagyon rossz.

A **férj gyermekkorának helyszínét** illetően az arányok a falu/község oldalára billennek, ugyanis 134 férfi (60%) falun, 91 férfi (40%) pedig városon nőtt fel.

A **feleség szülőhelyét** illetően elmondhatjuk, hogy 144 nő (64%) falun vagy községben nőtt fel, illetve 81 személy (36%) városon.

A 16. azonosító változó alapján azt vizsgáltuk, hogy **a fiatal házaspár kivel élnek egy háztartásban**. 192 pár (a megkérdezettek 85%) válaszolta azt, hogy saját háztartásban élnek 18 pár (8%) a férj szüleivel, illetve 12 pár (5%) a feleség szüleivel élnek egy háztartásban. 3 pár (1%), az egyik fél testvérével/ testvéreivel osztoznak egy háztartáson.

A **házasságkötés éve** szerint látványosan megoszló a kutatás eredménye. A legtöbb pár, 32-en (14%) 2021-ben házasodott össze, ami meglepő adat figyelembe véve a COVID-19 világjárvány korlátozásait. 2022-ben 29 pár (13%) kötött házasságot. 15 pár (7%) 2012–ben, 13

pedig (6%) 2018-ban kötött házasságot. 12–12 pár (5–5%) 2019-ben, illetve 2020-ban kötött házasságot, 10–10 pár (4%) pedig a 2015–2016-os években. A megkérdezettek 4%-a (9 pár) 2013 óta házas, 8-an (3,6%) pedig 2009 óta. 7–7 pár (3%) házasságkötési éve a 2007, 2011, illetve 2014. 2002-ben, 2006-ban, 2010-ben és 2017-ben 6–6 pár házasodott össze. 2003-ban és 2005-ben 5–5 pár (2%), 4-en (1,8%) 2001-ben, 3–3 pár (1,3%) pedig 2000-ben, illetve 2008-ban kötött házasságot. 2 pár (0,9%) pedig 2023-ban. A 2000-es évek előtt (tehát 1985, 1988, 1992, 1994, 1999-es években), illetve 2006-ban a kitöltők közül 1-1 pár (0,4%) kért áldást házassági frigyére. Mivel elenyésző azok száma, akik a 2000-es évek előtt kötöttek házasságot, nem zártuk ki ezeket az adatokat a statisztikai feldolgozás során, az értékeken az ők adatai szinte egyáltalán nem változtatnak.

A **házasságkötési gyülekezet települési forma szerint eloszlása**, azaz annak a feltérképezése, hogy városi vagy falusi gyülekezetben volt-e a szertartás, a következő arányok mutatkoznak: 148 pár (66%) falusi gyülekezetben, 77 pár (34%) városi gyülekezetben kért áldást a házasságukra.

A **gyülekezet települési forma szerinti megoszlását** tovább kategorizáltuk **a két Romániai Református Egyházkerülethez való tartozás függvényében**. 166 pár (74%) az Erdélyi Református Egyházkerülethez tartozó gyülekezetek egyikében, 42 pedig (19%) pedig a Királyhágómelléki Református Egyházkerülethez tartozó gyülekezetek egyikében házasodott. A válaszadók közül 17 pár (8%) nem református szertartás szerint esküdött.

Az utolsó felmért demográfiai tényező a **gyermekek száma** volt. 60 házaspárnak (27%) még nincs gyermeke, 53-an (24%) pedig 1 gyermeke van. 77 házaspárnak (34%), 2 gyermeke, 27nek pedig (12%) 3 gyermeke van. 8 pár esetében (4%) jegyzünk 3-nál több gyermeket.

4.2.2. A függő változók gyakoriságának elemzése

I. Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertsége

A **gyülekezetekben jegyeseknek / házasoknak szervezett alkalmak** (1-es változó) tekintetében a megkérdezett fiatal házasok közül 38-an (16,9%) egyáltalán nem hallottak gyülekezetükben a házasoknak szervezett alkalmakról, 41-en (18,2%) olyan házasoknak szervezett alkalmon vettek részt, amelyet más gyülekezetben (nem sajátban) szerveztek. 45-en (20%) egyetlen alkalmon sem vettek részt, 63-an (28%) pedig néhányszor vettek részt a

gyülekezet házásoknak kínált alkalmain. 38-an (16,9%) viszont azt válaszolták, hogy a legtöbb ilyen alkalmon sikerült részt venniük.

Kutatásom rész célja az volt, hogy felmérjem, milyen mértékben ismert a fiatal házások körében a jegyesbeszélgetések gyakorlata és milyen mértékben éltek azzal. Azt is kerestem, hogy mi volt az oka annak, hogy **nem vettek részt**, (2-es változó), illetve, hogy mennyire intenzívek voltak azok az alkalmak, amelyeken részt vettek (**hány beszélgetésből tevődött össze a jegyesoktatás** <<3-as változó>>). A felmérésben részt vevő 225 párból csupán 50-en nem vettek részt semmiféle jegyesbeszélgetésen. Ennek hátterében különböző okok állnak: közülük 13-an (5,8%) azzal indokolta választát, hogy nem hallottak egyáltalán ilyen lehetőségről. 5-en (2,2%) azt írták, hogy van tudomásuk a gyülekezetben folyó jegyesbeszélgetésekről, de nem tudják pontosan miről is szól. 8 házaspár (3,6%) azt válaszolta, hogy az idő szűke miatt nem vett részt ilyen alkalmon, 5-en (2,2%) pedig azt, hogy a lelkipásztor ajánlatát nem tartották szükségesnek. 19 fiatal házaspár (8,4%) szívesen részt vett volna jegyesbeszélgetésen, amennyiben lett volna erre lehetőség.

A 2- változó tekintetében láthattuk, hogy 50 pár nem vett részt jegyesbeszélgetésen, azonban azt is érdekes feltérképezni, hogy hány alkalomból állt a jegyesbeszélgetés és azok az alkalmak milyen mértékben tekinthetők mélyreható lelkipáspárok beszélgetéseinek. A kutatásban részt vevő fiatal házaspárok közül 76-on (33,8%) főként adatvétele miatt vettek részt jegyesbeszélgetésen. 48-an (21,3%) vettek részt 2 alkalmon, 26-on (11,6%) pedig három alkalmon. Öröndetes, hogy 31 pár (13,8%) 3-nál több alkalomból álló jegyesbeszélgetésen is részt vett.

A **jegyesbeszélgetés házassághoz való hozzájárulását** mérő függő változó (4-es változó) tekintetében érdekes az, hogy 27 házaspár (12%) csak kötelességből jelent meg a jegyesbeszélgetésen. 88-an (39,1%) azt válaszolták, hogy kaptak néhány jó tippet az esküvő előtt, azaz jó hatással volt rájuk a beszélgetés. 66 pár (26,7%) visszajelzése – a mai napig tapasztalják jegyesbeszélgetés hosszú távú pozitív hatását – igazolja azt, hogy a jegyesbeszélgetések fontos mérföldkövek a házasságkötést megelőzően.

A **jegyesbeszélgetések jelentőségét** (5-ös változó) tekintve, a megkérdezett 225 házaspár közül 24-en (10,7%) vallották azt, hogy az alkalmak alatt sikerül átbeszélniük a lelkipáspárral az esküvővel kapcsolatosan adminisztratív kérdéseket. 70-en (31,1%) nyilatkozták azt, hogy a jegyesbeszélgetés megerősítette őket abban, amit eddig is tudtak, azaz a beszélgetés nem hozott újat. 83-an (36,9%) új meglátásokkal is gazdagodtak. Bár elenyésző szám, de érdekes az, hogy a jegyesoktatás gyökeresen megváltoztatta 3 házaspár (1,3%) nézetét.

Figyelemreméltó a jegyesbeszélgetésen való **lelkipásztori jelenlétről** (6-os változó) alkotott vélemény. A 18,7% kivételével, akik nem vettek részt jegyesbeszélgetésen, 8-an (3,6%) azt válaszolták, hogy a lelkipásztor nem tulajdonított nagy jelentőséget a beszélgetésnek, 33-an (14,7%) pedig azt, hogy kötelességtudóan volt jelen. A megkérdezettek 10,7%-a (24 pár) azt nyilatkozta, hogy a lelkipásztoruk figyelmesen meghallgatta őket, 118-an (52,4%) pedig azt, hogy a lelkész kedves és bátorító volt, kreatívan formálta a beszélgetést.

Az **egyházi szertartással kapcsolatos felvilágosítás** (7-es változó) mértékét tekintve kimagasló azok száma (119 pár, a résztvevők 52,9%), akiket a lelkész pontosan és részletekbe menően tájékoztatott az egyházi esküvő menetéről. 43 pár (19,1%) azt nyilatkozta, hogy az eskető lelkész jórészt felvilágosította őket az alapvető tudnivalókról. 24 párt (10,7%) mondhatni felvilágosított a lelkész.

II. Korábbi kapcsolatok lezárása

A megkérdezett 225 házaspár közül érdekes adat az, hogy **a korábbi kapcsolatok lezárásáról való beszélgetés** tekintetében 84 pár (37,3%) válaszolta azt, hogy nem vett részt jegyesbeszélgetésen. Felmerülhet a kérdés, hogy mi áll annak hátterében, ugyanis az eddigi kérdések esetében 50 körüli volt azok száma, akik nem részesültek jegyesoktatásban. Ennek egyik legvalószínűsíthetőbb oka az, hogy a jegyesbeszélgetés alkalma/ alkalmai nem terjedt(ek) ki mélyebb témák átbeszélésére, mint például a menyasszony és vőlegény korábbi kapcsolatai. Nagy a száma azoknak is, akik kevésbé érintették a témát, pontosan 67 pár (29,8%). Továbbá a beérkezett statisztikai adatok szerint 26 pár (11,6%) beszélt arról, hogy mit jelent a házasságkötésükre nézve az előző kapcsolataik lezárása és 22 pár beszélt át nagyvonalakban a korábbi kapcsolatok lezárásának fontosságát. Csupán 26 pár (11,6%) vélekedett úgy erről a témáról, hogy a korábbi kapcsolatokról való beszélgetés teljes mértékben részét képezte a jegyesbeszélgetés legalább egy alkalmának, mitöbb úgy vélekednek arról, hogy sokat segített nekik az erről való beszélgetés.

A korábbi kapcsolatokról való beszélgetés kellemetlenségi mértéke tekintetében 10-en (4,4%) válaszolták azt a megkérdezett párok közül, hogy nagyon kellemetlen volt nekik a korábbi kapcsolataikról beszélgetni a lelkésszel, 34-en (15,1%) pedig azt, hogy a kis mértékben okozott nekik kellemetlenséget az erről való beszélgetés. 138-an (61,3%) azt nyilatkozták, hogy semleges az álláspontjuk ezzel kapcsolatban. Voltak olyanok is, akik jónak találták a korábbi kapcsolatkoról

való beszélgetést, 20 pár (8,9%) szerint pedig inkább kellemes volt, mint kellemetlen. Aránylag kevés, azaz 23 pár (10,2%) vélte teljes mértékben kellemesnek a korábbi kapcsolatokról való beszélgetést.

A megkérdezett házaspárok közül 5-en (2,2%) egyáltalán nem értettek egyet azzal, hogy **a korábbi kapcsolatok nem lezárása kihatással lehetnek a házasságra**, 11-en (4,9%) részben nem értenek egyet ezzel a kérdéssel. 24 házaspár (10,7%) képvisel semleges álláspontot ebben a tekintetben, 22-en (9,8%) pedig egyet értenek azzal, hogy a korábbi kapcsolataik lezárása által hozzájárulnak ahhoz, hogy jól működjön a házasság. Öröndetes, hogy 163 pár (72,4%) teljes mértékben egyet ért azzal, hogy a korábbi kapcsolatok befolyást gyakorolhatnak a házasságuk kimenetelére.

A megkérdezett házaspárok közül 3-an (1,3%) **a korábbi kapcsolatok lezárása által nyert felszabadulás az új, tartós elköteleződés érdekében** változó tekintetében egyáltalán nem értenek egyet a felvetett problémával, 2 pár (0,9%) részben nem ért egyet, 24 házaspár (10,7%) pedig semleges álláspontot képvisel. 21 pár (9,3%) egyet ért a korábbi kapcsolatainak a lezárásával, azért, hogy felszabadulhasson a tartós elköteleződésre. A többség, 175 pár (77,8%) teljes mértékben egyet ért azzal, hogy a korábbi kapcsolatok alól való felszabadulás hozzájárul jövőbeli boldogságukhoz.

Azt is megkérdeztük a fiatal házasoktól, hogy **milyen mértékben bizonyosodtak meg afelől a jegyesbeszélgetések alkalmain, hogy párjuk az „igazi”**. 15 házaspár (6,7%) azt válaszolta, hogy egyáltalán nem bizonyosodott meg afelől, 1 pár (0,4%) részben nem ért egyet ezzel a kérdéssel. 55 házaspár (24,4%) semleges álláspontot képvisel, 63-an (28%) pedig egyet értenek azzal, hogy a jegyesbeszélgetés nagyvonalakban járult hozzá a gondolat megerősödésében. A legnagyobb arányt képviseli az a 91 pár (40,4%), akik szerint a lelkésszel való beszélgetés a házasságról teljes mértékben hozzájárult abban, hogy felfedezzék párjukban a „nagy őt”.

III. A házassági fogadalomtétel és esküszöveg

- **Az esküszövegről való beszélgetés jelentősége**

A **„Részletesen megbeszéltük, hogy mit fogadunk egymásnak”** változó tekintetében 34 válasz (15,1%) érkezett arra nézve, hogy a párok nem vettek részt jegyesbeszélgetésen. 9 házaspár (4%) nyilatkozta azt, hogy a beszélgetések alatt nem volt szó a házassági esküről, 41 pár (18,2%)

pedig azt, hogy említésre került a házassági eskü. 55 pár (24,4%) a megkérdezettek közül válaszolta azt, hogy kitértek az eskü főbb gondolataira, 86-on (38,2%) pedig azt, hogy részletesen átbeszélték a fogadalomtétel szövegét.

A fiatal házaspárok közül 8-an (3,6%) **a házasságkötési esküre úgy tekintenek, mint** ami a szertartás része. 5 pár (2,2%) válaszolta azt, hogy az eskü ünnepélyessé teszi a szertartást, 71 házaspár (31,6%) pedig azt, hogy az eskü megerősítette őket az egymás iránti elköteleződésben. A megkérdezettek 62,7%-a (141 pár) válaszolta azt, hogy a házassági fogadalomtétel is hozzájárult annak a tudatosításához, hogy Isten és a gyülekezet is tanúja volt fogadalomtételüknek.

A „**Mire emlékszik/emlékeznek az eskü elmondásával kapcsolatban?**” változó esetében 5 házaspár (2,2%) a 225-ből az vallotta, hogy semmire nem emlékeznek vissza, 2 pár (0,9%) pedig azt, hogy részben emlékeznek csak az eskü elmondásának körülményeire (részben a sírás, izgalom miatt). 45-ön (20%) azt nyilatkozták, hogy nagyvonalakban emlékeznek a fogadalomtételre, 61-en (27,1%) pedig az eskü majdnem minden szavára emlékeznek. 112 pár (49,8%) válaszolta azt, hogy teljes mértékben emlékeznek arra, amit Isten színe előtt egymásnak fogadtak.

A „**Felmerült-e annak a gondolata, hogy saját maguk fogalmazzák meg a házassági fogadalmat?**” változó tekintetében 167 pár (74,2%) vallotta, hogy nem merült fel bennük, hogy saját házassági fogadalmat fogalmazzanak meg, 18 pár (8%) pedig azt, hogy nem tulajdonítottak különösebb jelentőséget neki, még ha elgondolkodtak is rajta. 7-en (3,1%) azt választották, hogy fontosnak tartották, de nem érezték magukat képesnek erre, illetve 13-an (5,8%) azt, hogy fontosnak tartották és sikerült is megvalósítani.

Arra a kérdésre, hogy „**Ha Önök írták meg a házasságkötési fogadalmat, akkor hogyan emlékeznek erre vissza?**” 57 pár (25,3%) válaszolta azt, hogy nem írtak saját fogadalmat, 79-en (35,1%) pedig azt, hogy nem szeretnek egymásnak fogadalmat tenni, főleg nem leírni azt. 50 pár (22,2%) azt vallotta, hogy igazi kihívás volt megfogalmazni saját szavakkal, hogy mit fogadnának egymásnak. A megkérdezettek 9,3%-a (21 pár) azt mondta, hogy izgalmas közös feladat volt és átbeszélték a leírtakat a jegyesbeszélgetésen, 18 pár (8%) pedig azt, hogy nem volt nagy kihívás a fogadalom megírása, mert gyakran írtak már egymásnak ehhez hasonló szerelmes levelet.

- **Az eskü egyes elemeinek és azok tartalmának ismertsége**

A megkérdezett házaspárok közül 1 pár (0,4%) a fogadalomtételből származó „Szeretem” szó kapcsán egyáltalán nem ért egyet azzal, hogy ez egyúttal az egymás iránti kölcsönös odafigyelést is jelenti, 1 párnak (0,4%) pedig semleges az álláspontja e tekintetben. 52-en (23,1%) nagyvonalakban értenek egyet ezzel, a többség pedig, 171 pár (76%) teljes mértékben egyet ért azzal, hogy az eskü szavai a kölcsönös figyelemre és egymás szükségleteinek a biztosítására, kielégítésére is kiterjednek.

A „Hozzá hű leszek” ígéret kapcsán a megkérdezett 225 házaspár közül 6 pár (2,7%) azt válaszolta, hogy egyáltalán nem ért egyet ezzel, 5 pár (2,2%) pedig azt, hogy semleges az álláspontja ebben az ügyben. 13-an (5,8%) nagyvonalakban értenek egyet ezzel a nyilatkozattal, 201 pár (89,3%) pedig teljes mértékben egyet ért azzal, hogy az eskü szavainak a megszegése komoly következményekkel járhat és veszélyezteti a házassági kapcsolatot.

A „Vele szentül élek” ígéret azt jelenti, hogy tisztelem a páromat és őszinte vagyok vele változó esetében a megkérdezett házaspárok közül 1 pár (0,4%) válaszolta azt, hogy egyáltalán nem ért egyet ezzel. 6 párnak (2,7%) semleges az álláspontja ebben az ügyben. 31-en (13,8%) nagyvonalakban értenek egyet ezzel az ígérettel, 186 pár (82,7%) pedig teljes mértékben bizonyos afelől, hogy a szent élet velejárója a kölcsönös tiszteletet és őszinteség.

A „Vele tűrök, vele szenvedek” azt jelenti, hogy betegségben, boldogtalanságban és más nehézségben mindvégig kitartok mellette változó tekintetében a következőképpen alakultak az arányok: 1 pár (0,4%) egyáltalán nem ért egyet ezzel az állítással, 4 pár (1,8%) semlegesen viszonyul ehhez a kérdéshez. 9-en (4%) nagyvonalakban értenek egyet ezzel a nyilatkozattal, 211 pár (93,8%) teljes mértékben bizonyosak afelől, hogy az eskü szavai megkövetelik az egymás melletti kölcsönös kitartást.

A „Hűséges gondviselője” – „Hűséges segítőtársa leszek” gondolatpár azt jelenti, hogy figyelmesen támogatom a páromat változó esetében a megkérdezett házaspárok közül 1 pár (0,4%) egyáltalán nem ért egyet ezzel a gondolattal, 5 pár (2,2%) semleges álláspontot képvisel. 23-an (10,2%) nagyvonalakban értenek egyet ezzel, a többség, 196 pár (87,1%) pedig teljes mértékben egyet ért azzal, hogy az eskü szavai az egymás iránti figyelemre és az egymásról való gondoskodásra is vonatkoznak.

Az „Isten engem úgy segítsen” záradék meghatározó volta tekintetében 4 pár (1,8%) azt válaszolta, hogy semleges az álláspontjuk az esküszöveg záró mondatának fontosságát illetően. 15-en (6,7%) nagyvonalakban érznek egyet ezzel, 206 pár (87,1%) pedig teljes mértékben egyet ért azzal, hogy az eskü záró szavai meghatározó súllyal bírnak.

IV. Az egyén, mint a magcsalád és az újonnan megalapított család szerves része:

- **A családi légkör hatása a párválasztásra, házasságkötésre**

Az otthon tapasztalt családi légkör és annak a házasságkötésre való meghatározó volta tekintetében a megkérdezett 225 házaspár közül 8 pár (3,6%) válaszolta azt, hogy egyáltalán nem ért egyet a feltevessel, 5 pár (2,2%) pedig azt, hogy részben nem értenek egyet. 37 párnak (16,4%) semleges az álláspontja. 76-on (33,8%) részben értenek egyet ezzel az állítással, 99 pár (44%) teljes mértékben egyet ért azzal, hogy meghatározó a családi légkör a házasságkötés szempontjából.

A családi alkalmak (családi összejövetelek, közös étkezések, ünnepi együttlétek stb.) fontosak a pár formálódása és a párkapcsolat alakulása szempontjából. 5 pár (2,2%) válaszolta, hogy egyáltalán nem ért egyet a családi alkalmak fontosságával, 15 pár (6,7%) pedig azt, hogy részben nem értenek egyet ezzel. 35 párnak (15,6%) semleges az álláspontja ebben a tekintetben. 78-an (34,7%) részben értenek egyet, 92 pár (40,9%) teljes mértékben egyet ért azzal, hogy meghatározóak a kapcsolatuk alakulására a családi alkalmak.

A szülők esetleges vitái, a gyakori konfliktusok elbizonytalanító, a párkapcsolatra való rossz hatásával összefüggésben a megkérdezett 225 házaspár közül 99 pár (44%) azt válaszolta, hogy egyáltalán nem ért egyet azzal, hogy a szüleik vitái és a gyakori konfliktusok rossz hatással lettek volna a kapcsolatuk alakulására, 42 pár (18,7%) pedig azt, hogy részben nem értenek egyet az állítással. 51 pár (22,7%) semleges álláspontot képvisel, míg 21-en (9,3%) részben ért egyet ezzel és 12 pár (5,3%) teljes mértékben egyet ért azzal, hogy a szülők viselkedése elbizonytalanította őket a házassági döntés meghozatalában.

- **A házasságkötés utáni kapcsolat a magcsaláddal, szülőkkel**

A megkérdezett 225 házaspár közül **a házasságkötés utáni magcsaláddal való határok felállítása tekintetében** 18 pár (8%) azt válaszolta, hogy semmi szükség a határok felállítására, 10 pár (4,4%) részben nem értett egyet ezzel a teóriával, 43 párnak (19,1%) pedig semleges volt

az álláspontja ebben az ügyben. 49-en (21,8%) nagyvonalakban gondolják azt, hogy a határok létjogosultsággal bírnak, 105 pár (46,7%) pedig teljes mértékben egyet ért azzal, hogy egészséges a házasság után átgondolni a családjaikkal való kapcsolatot.

Az „Egyetértünk azzal, hogy a saját boldogságunk érdekében törekednünk kell arra, hogy párunk szüleit bármily nézeteltérés ellenére is tiszteljük és szeressük” változó esetében 4 pár (1,8%) részben nem értett egyet ezzel az állítással, 26 párnak (11,6%) semleges volt az álláspontja ebben az ügyben. 70-en (31,1%) részben ért egyet ezzel, 124 pár (55,1%) pedig teljes mértékben bizonyos afelől, hogy a saját boldogság érdekében törekedniük kell arra, hogy a párjuk szüleit bármily nézeteltérés ellenére is tiszteljék és szeressék.

A „Családtörténetünkben láncszemek vagyunk, akik eldönthetik, hogy mit visznek tovább/ adnak tovább a megtapasztaltakból a következő nemzedéknek”, azaz a transzgenerációs minták továbbadásának tekintetében a megkérdezett házaspárok közül 1 pár (0,4%) azt válaszolta, hogy egyáltalán nem ért egyet láncszem mivoltukkal, 2 pár (0,9%) részben nem ért egyet ezzel kapcsolatban, 12 párnak (5,3%) pedig semleges volt az álláspontja. 50-en (22,2%) részben értenek egyet ezzel a feltevessel, 160 pár (71,1%) pedig teljes mértékben egyet ért azzal, hogy nagy a felelősségük a tekintetben, hogy milyen örökséget adnak tovább az utódoknak.

V. A házasságkötésről...

- **Isten jelenléte a kapcsolatban**

Az „Éreztem/ éreztük Isten munkálkodását a kapcsolatunk alakulásában” változó esetében a válaszadók közül 2-en (0,9%) kevésbé érezték Isten munkálkodását a kapcsolatuk alakulásában, 8-an (3,6%) néha érezték Isten vezetését. 55 pár (24,4%) jórészt megtapasztalta Isten gondviselését a kapcsolatban, 160-an (71,1%) pedig teljes mértékben tapasztalták Isten jelenlétét közös útjukon.

„Istenre biztos pontként tekintünk, amikor kettőnk között nehézségek vannak” változó szerint a fiatal házaspárok közül 2-en (0,9%) kevésbé gondolnak Istenre úgy, mint biztos pontra a nehézségek idején. 19 pár (8,4%) Istenre, mint támaszra semleges állásponttal gondol, 60 pár (26,7%) pedig jórészt egyetért a feltevessel. A legtöbben, 144-en (64%) teljes mértékben tudnak Istenre fogódzóként tekinteni a nehézségek idején.

- **A házasság és a házasságkötés fogalma**

A **példaértékű házasság** tekintetében 15 párnak (6,7%) az volt a válasza, hogy még nem látott ilyet, 87 párnak (38,7%) pedig az, hogy mindenki házassága más, tehát senki kapcsolatát sem lehet a máséhoz hasonlítani. 44 házaspár (19,6%) azt vallotta, hogy a családi barátok házassága, 22 pár (9,8%) azt, hogy a nagyszülei, illetve 57 pár (25,3%) azt, hogy a szülei házassága volt példaértékű.

A **házasságkötésről a válaszadó fiatal házasok a következőképpen vélekednek:** megkérdezettek közül 6 pár (2,7%) gondolja azt, hogy a házasságkötés felesleges, mert „nem a házasságkötési papír számít”, 3-an (1,3%) pedig azt, hogy a házasság csupán egy bevett társadalmi szokás. 31 pár (13,8) szerint a házasság az egymás iránti elköteleződés nyilvános és ünnepélyes kifejezése, 185-ön (82,2%) pedig úgy gondolják, hogy a házasság egy fontos döntés ünnepélyes megpecsételése Isten színe előtt.

A **házasságkötés napjára való visszaemlékezés tekintetében** 1-1 pár (0,4%) válaszolta azt a megkérdezettek közül, hogy a házasságkötés napja egy átlagos nap volt az életükből vagy egy olyan nap, amelytől féltek, és hasonlóképpen kevesen gondolnak vissza úgy az esküvőre (7 pár, azaz 3,1%), mint egy stresszes napra. 51-en vallották azt, hogy az esküvőjükre úgy emlékeznek, mint egy szép napra, a többség, 165-en (73,3%) pedig azt, hogy az esküvő életük egy meghatározó napja volt.

- **A házasságkötés ünnep mivolta a gyülekezetben**

„A gyülekezet jelenléte felerősítette a felelősségünket és biztonságot adott” változó alapján elmondhatjuk, hogy a megkérdezett 225 házaspár közül 12-en (5,3%) egyáltalán nem értenek egyet azzal, hogy a gyülekezet bármilyen szerepet játszott volna a szertartáson, 11-en (4,9%) részben nem értenek egyet ezzel a nyilatkozattal, 52-nek (23,1%) pedig semleges az álláspontja ezzel kapcsolatban. 72 pár (32%) nagyvonalakban gondolja azt, hogy a gyülekezet jelenléte felerősítette a felelősséget és biztonságot adott, 78-an (34,7%) pedig teljes mértékben egyet értettek a gyülekezet jelenlétének fontosságában.

„A lelkipásztor, mint az Isten és a gyülekezet képviselője fontos szerepet játszott a házasságkötésünkben” változó esetén 11-en (4,9%) a megkérdezettek közül, egyáltalán nem értenek egyet azzal, hogy a lelkipásztor fontos szerepet játszott a házasságkötésben. 6-an (2,7%) részben nem értenek egyet ezzel, 24-nek (10,7%) pedig semleges az álláspontja ezzel kapcsolatban. 63 pár (28%) nagyvonalakban ért egyet ez ügyben, 121-en (53,8%) pedig teljes mértékben bizonyosak afelől, hogy a lelkésznek fontos szerepet játszott a házasságkötésükben.

Végül pedig a 40. változó a **házasságkötés ünnep mivoltának a megélését hivatott felmérni**. A megkérdezett 225 házaspár közül, 2-en (0,9%) egyáltalán nem értenek egyet azzal, hogy az esküvőjük ünnep lett volna, 1 pár (0,4%) pedig részben nem értenek egyet ezzel az állítással. 7 párnak (3,1%) semleges az álláspontja ezzel kapcsolatban, 28 pár (12,4%) nagyvonalakban ért egyet. A többség, 187-en (83,1%) teljes mértékben egyet értettek abban, hogy a házasságkötésük emlékezetükben mindig is örök emlék és ünnep marad.

4.3. Kutatási elrendezés (design)

Korrelációs kutatási elrendezést alkalmaztunk. Célunk több olyan függő változó közötti kapcsolat vizsgálata volt, amelyekbe nem szerettünk volna semmilyen terápiás módszer beavatkozásával hatást gyakorolni. Hangsúlyt fektettünk a változók lineáris együttjárásának megvizsgálására, főként negatív és pozitív kapcsolatokat vizsgáltunk, és tekintettel voltunk arra, hogy a külső változók hatása nem szűrhető ki. A korrelációs kutatás az egyik legtöbbször alkalmazott kutatási stratégia a kérdőíves felmérések esetén.¹⁰

4.4. Eljárás

A kérdőívcsomag kitöltése 10-15 percet vett igénybe. A résztvevőket arra kértük, hogy válasszák ki azokat a válaszokat, amelyek legközelebb állnak hozzájuk. A felmérés megfelel a statisztika etikai szabályainak, a résztvevők beleegyezésüket adták arra nézve, hogy az általuk közölt adatokat bizalmasan, kizárólag kutatási célokra használjuk és összesített, statisztikai adat formájában kezeljük. Az adatfelvétel időtartama: 2023. március 16.–2023. március 26.

¹⁰ A korrelációs kutatási designról szóló bővebb információkhoz lásd: M. Kimberly MacLin, *Experimental design in Psychology: A case approach*, 9th edition. (New York London: Routledge, 2020), 20; Kerri A. Goodwin and C. James Goodwin, *Research in Psychology: Methods and Design*, 6. kiadás. (Wiley, 2009), 325–55.

5. Eredmények bemutatása

A következőkben a korrelációs kísérlet eredményeit mutatom be. A korrelációs kísérleti kutatás elvégzéséhez ellenőriztük azt, hogy az összevont függő változók eleget tesznek-e a normális eloszlás feltételének.

5.1. Az első hipotézis eredményeinek bemutatása

Az első hipotézis – *összefüggés mutatható ki a házastársak életkora és a jegyesbeszélgetések gyakoralata között*– igazolására a parametrikus adatfeldolgozás módszerét alkalmazzuk Pearson korreláció kiszámítása által. A Pearson korrelációt olyan statisztikai változók esetében alkalmazhatjuk, amelyekre jellemző a normál eloszlás. A normál eloszlás olyan valószínűségi függvény, amely megmutatja, hogy hogyan oszlanak meg egy változó értékei. Normál eloszlásról abban az esetben beszélhetünk, amennyiben egy adott sokaság adatainak az elrendezésekor a legtöbb érték a tartomány közepében tömörül.¹¹ Ez azt jelenti, hogy az értékeknek közelíteniük kell a 0-hoz.

Statisztikai mérésünk esetében a férj és feleség életkorát arányskálán, és a „*Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*” változót intervallum skálán mérjük, ezek követik a normális eloszlást. Amint azt az összevont változók leíró statisztikai elemzése alfejezetben is láthattuk, a „*Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*” függő változó csúcsossági (Kurtosis = -0.276) és ferdeségi (Skewness = -0,725) értéke megfelel az elvárásoknak.

Továbbá a Pearson korreláció elvégzéséhez előfeltétel az, hogy az adatok intervallum és/vagy arányskálán mért változók legyenek. A korrelációs együttható (r) értékét a következőképpen csoportosíthatjuk: 0–0,29 –gyenge; 0,30–0,49 –közepes; 0,50–1,00 –erős kapcsolat. A „*Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*” függő változó és a „*Férj életkora*” kvázi-független változó közötti kapcsolat esetében a korrelációs együttható (r) értéke -0,225, ami gyengének mondható.

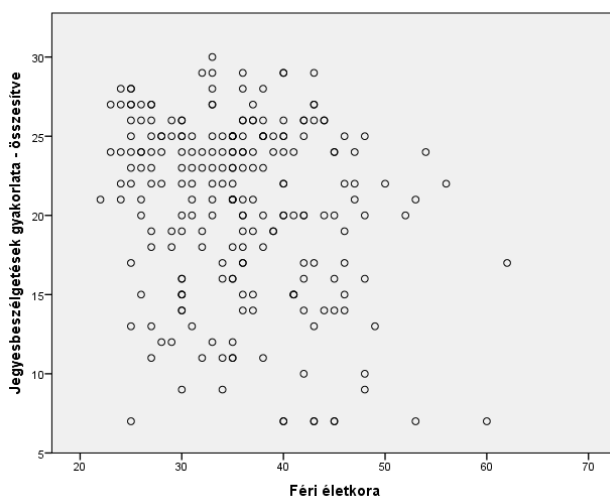
A szabadságfok (df) Pearson korreláció esetén egyenlő a résztvevők számából kivont 2-es érték különbségével ($df=N-2$). Kutatásunkban 225 pár vett részt, így a szabadságfokunk értéke

¹¹ Mayer Annamária, „A normális eloszlás jellemzői és vizsgálata,” 2021, <https://spssabc.hu/leiro-statisztika/a-normalis-eloszlás-jellemzoi-es-vizsgalata/>, (utolsó megnyitás dátuma: 2023.04.26., 15:15).

223. A szignifikanciaszint ($p \leq 0,05$) értéke nagyobb kell legyen 0,05-nél annak érdekében, hogy az eredmény statisztikailag szignifikáns legyen. Jelen esetben a szignifikanciaszint értéke 0,001, ez kisebb, mint 0,05.

Mindezek alapján negatív, gyenge erősségű szignifikáns kapcsolat mutatható ki a „*Férj életkora*” és a „*Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*” változók között, [$r(223)=-0,225$, $p=0,001$]. Vagyis negatív kapcsolat van a jegyesbeszélgetések ismertsége és a férj életkora között, azaz amint azt a lenti *Pontdiagramm 1.* ábrán is láthatjuk minél idősebb a férj, annál kisebb összpontszámot¹² ért el.

Pontdiagramm 1.

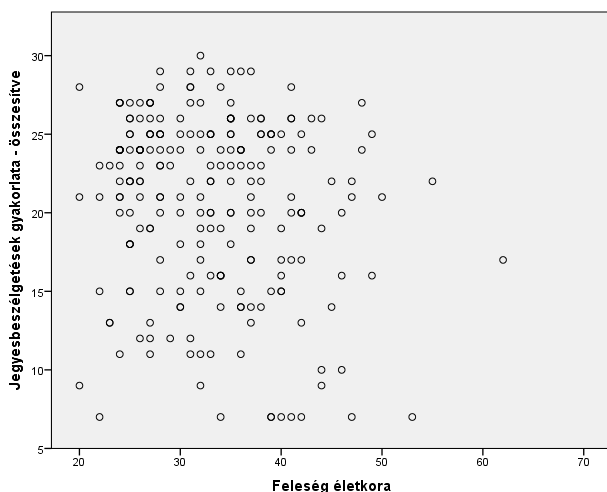
A „*Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*” függő változó és a „*Feleség életkora*” kvázi-független változó közötti kapcsolat esetében a korrelációs együttható (r) értéke -0,161, ami ugyancsak gyengének mondható. A szabadságfokot (df) Pearson korreláció esetén, ahogy azt fentebb jeleztük úgy kapjuk meg, hogy a résztvevők számából (N) kivonunk egy 2-es értéket ($df=N-2$). Kutatásunkban 225 pár vett részt, így a szabadságfokunk értéke 223. A szignifikanciaszint ($p \leq 0,05$) jelen esetben egyenlő $0,016 < 0,05$.

Mindezek alapján negatív, gyenge erősségű szignifikáns kapcsolat mutatható ki a „*Feleség életkora*” és a „*Jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismerete*” változók között, [$r(223)=-0,161$, $p=0,016$]. Ez azt jelenti, hogy negatív kapcsolat van a jegyesbeszélgetések ismertsége és a feleség életkora között, ez a tendencia hasonló a férfiakra észlelt jelenséghez. Amint azt a lenti

¹² Összpontszám alatt azt az értéket értjük, amelyet a jegyesbeszélgetések gyakorlatához tartozó változók pontszámaiból számoltunk. (szerzői megjegyzés)

Pontdiagramm 2. ábrán is láthatjuk, minél idősebb a feleség, annál kisebb összpontszámot ért el, vagy más szavakkal élve, minél idősebb a kutatásban részt vevő párok női egyénei, annál kevésbé valószínű, hogy részt vett esküvő előtt jegyesbeszélgetésen.

Pontdiagramm 2.

Tehát az első hipotézisünk beigazolódott. Az első hipotézis fényében állíthatjuk, hogy összefüggés van a férj életkora és a jegyesbeszélgetések gyakoriságának ismertsége, valamint a feleség életkora és a jegyesbeszélgetések ismertsége között. Az első feltételezést és annak eredményét egyházunk gyakorlata is igazolja, ugyanis a jegyesbeszélgetések az elmúlt évtizedben, de mindenképpen a 2000-es évek után váltak alkalmazott házasságfelkészítő gyakorlattá. A fiatal generáció több ismerettel rendelkezik a jegyesbeszélgetések gyakorlatáról.

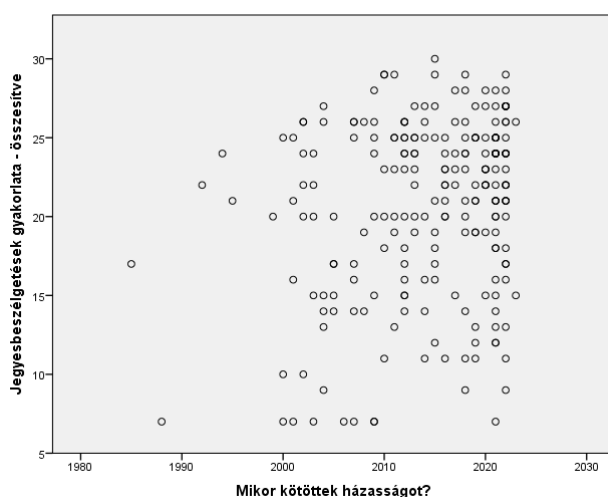
5.2. A második hipotézis eredményeinek bemutatása

A második hipotézis – összefüggés mutatható ki a házasságkötés éve és a jegyesbeszélgetések gyakorisága között – igazolására a már első hipotézis bizonyítására is használt parametrikus adatfeldolgozási módszert, a Pearson korrelációt alkalmaztuk.

A „Jegyesbeszélgetések gyakoriságának ismerete” függő változót intervallumskálán mértük, míg a „Házasságkötés éve” arányskálán mért kvázi-független változó. A két változó közötti kapcsolat esetében a korrelációs együttható (r) értéke 0,221, ami gyengének mondható. A szabadságfok ($df=N-2$) egyenlő 223. A szignifikanciaszint értéke $0,001 < 0,05$.

A fentebb leírtak alapján pozitív, gyenge szignifikáns kapcsolat mutatható ki a házasságkötés éve és a jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertsége között [$r(223)=0,221$, $p=0,001$]. Mivel pozitív együttjárásról beszélünk, ez azt jelenti, hogy minél később volt a házasságkötés éve, annál nagyobb pontszámot érték el a jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertsége tekintetében. Másként fogalmazva, amint azt a *Pontdiagramm 3.* ábrán is láthatjuk, minél később kötött az illető pár házasságot, annál nagyobb valószínűséggel vett részt jegyesoktatáson.

Pontdiagramm 3.

Tehát a második hipotézisünk is beigazolódott. Összefüggés mutatható ki a házasságkötés éve és a jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertsége között, azaz ha minél később (a közelmúltban) kötött házasságot a pár, annál nagyobb valószínűséggel válaszolta azt, hogy részt vett jegyesbeszélgetésen, ismeri a jegyesbeszélgetéseken felmerülhető témákat, hasznosnak véli ezt az egyházi gyakorlatot és pozitív véleménye van a lelkipásztor jegyesbeszélgetésen tulajdonított hozzáállásáról.

5.3. A harmadik hipotézis eredményeinek bemutatása

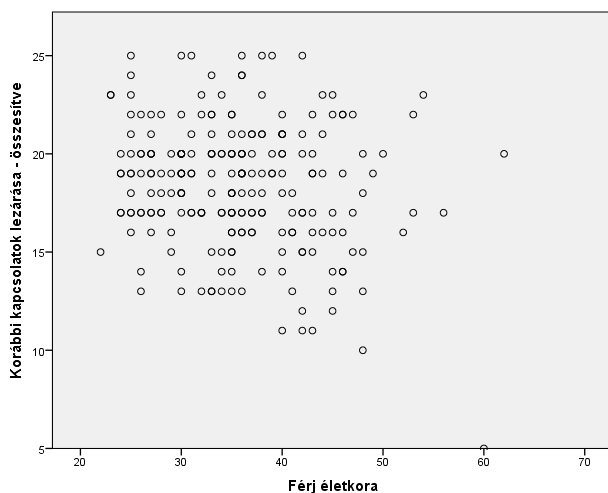
A harmadik hipotézis – összefüggés mutatható ki a házastársak életkora és a korábbi kapcsolatok lezárásáról való beszélgetés között – igazolására a már fentebb ismertetett Pearson korrelációt alkalmaztuk.

A „*Korábbi kapcsolatok lezárása*” függő változót intervallumskálán, míg a „*Férj életkora*” kvázi-független változót arányskálán mértük. A két változó közötti kapcsolat esetében a

korrelációs együttható (r) értéke $-0,187$, ami gyengének mondható. A szabadságfok ($df=N-2$) egyenlő 223. A szignifikanciaszint értéke $0,005 < 0,05$.

A fentebb leírtak alapján negatív, gyenge szignifikáns kapcsolat mutatható ki a korábbi kapcsolatok lezárása és a férj életkora között [$r(223)=-0,187$, $p=0,005$]. Mivel negatív együttjárásról beszélünk, ez azt jelenti, hogy minél idősebb a férj, annál kisebb összpontszámot ért el, és minél fiatalabb, annál nagyobb az összpontszámának értéke a „*Korábbi kapcsolatok lezárása*” esetében. Ahogy azt a *Pontdiagramm 4.* ábra is igazolja, a fiatalabb férfiak nyitottabban beszélgettek a korábbi kapcsolatokról és az azok lezárása után nyert felszabadulásról a jegyesbeszélgetés keretén belül.

Pontdiagramm 4.

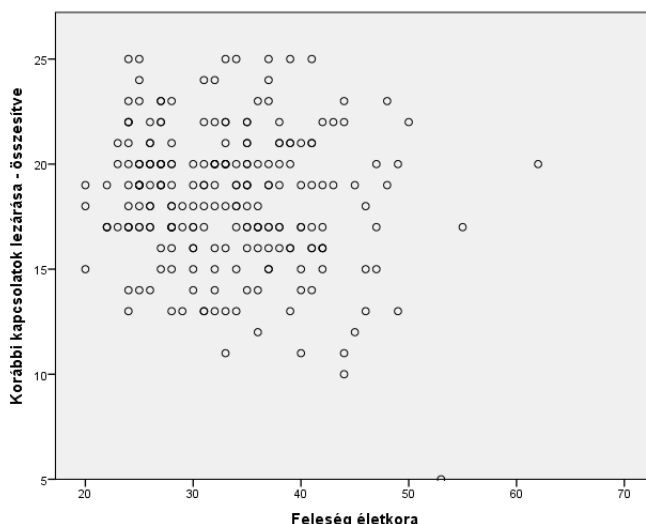

Az értékek árnyalatokban különböznek a feleségek esetében, azonban a feleségek esetében is ugyanezt a tendenciát figyelhetjük meg. A „*Korábbi kapcsolatok lezárása*” függő változót intervallumskálán, míg a „*Feleség életkora*” kvázi-független változót arányskálán mértük. A két változó közötti kapcsolat esetében a korrelációs együttható (r) értéke $-0,149$, ami gyengének mondható. A szabadságfok ($df=N-2$) ebben az esetben is 223. A szignifikanciaszint értéke $0,025 < 0,05$.

A fentebb leírtak alapján negatív, gyenge szignifikáns kapcsolat mutatható ki a korábbi kapcsolatok lezárása és a feleség életkora között [$r(223)=-0,149$, $p=0,025$]. Mivel negatív együttjárást mutatnak az értékek, a „*Korábbi kapcsolatok lezárása*” kategória összpontszámainak tekintetében a fiatalabb nők nagyobb valószínűséggel értek el nagyobb pontot. Amint a *Pontdiagramm 5.* ábrán is láthatjuk, a fiatal férjek esetéhez hasonlóan a fiatal feleségek korábbi

kapcsolatokhoz való viszonyulása kapcsán is elmondhatjuk, hogy nyitottabban viszonyultak a kérdéshez az idősebbeknél. Így a hipotézisünk beigazolódott.

Pontdiagramm 5.

Ha elgondolkodunk a harmadik hipotézis eredményein és ezt összefüggésbe hozzuk a 21. századi társadalom nézeteivel, akkor elmondhatjuk, hogy a fiatal generáció sokkal nyitottabban beszélget korábbi kapcsolatairól, de a személyes élet egyéb vetületeiről is. Interneten és szociális hálón is sok a pszichológiai, párkapcsolati témájú rövid bejegyzés. Mindemellett, amennyiben összevetjük a fiatal generáció tájékozottságát az idősebb nemzedékével, akkor elmondhatjuk, hogy a házasság tekintetében a fiatal generáció sokkal több párkapcsolati tanácsadást és tippeket fókuszpontba helyező népszerűsítő irodalomra talál, mint a korábbi nemzedék tagjai.

6. Összegző gondolatok a gyakorlati kutatás tekintetében

Empirikus kutatásom több olyan elemet hozott felszínre, amelyek együttesen tükrözik egyházunk aktuális helyzetét és fiatal házasokkal való kapcsolatát a házasságkötés összefüggésében.

A gyakorlati kutatás összegzésekképpen reflektálok a függő változók gyakoriságának elemzéséből kiszűrt érdekes adatokra, valamint helyenként azokra az eredményekre, amelyek adódtak a statisztikai elemzés során a korrelációs kutatás által. Azok a meglátások, amelyek kikristályosodnak a kérdőíves felmérésben résztvevő 225 fiatal házaspár válaszaiból, támpontokat nyújthatnak arra nézve, hogy miként lehet megszólítani a fiatal korosztályt a rétegalkalmak által és segítségforrást jelenthetnek egyházi gyakorlatunk átgondolására, esetleges megreformálására.

Továbbá az alábbi szempontok elgondolkodtathatják az egyházi szolgálatra készülő teológiai hallgatókat és a már szolgáló lelkipásztorokat, akiknek kihívást jelent megtalálni a megfelelő módszert és eszközt a fiatal korosztály megszólításához.

A jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertsége szempontjából érdekes adat, hogy a választ adó 225 fiatal házaspár több mint 15%-a nem hallott ilyenekről, és majdnem 20%-a nem saját gyülekezetében vett részt a házaspároknak szervezett alkalmakon. A jegyesbeszélgetés fogalma sem ismerős mindenki számára. Többen részt vettek volna a jegyesbeszélgetés alkalmain, ami arra utal, hogy nyitottak az ilyen egyházi szolgálatra. Azok a párok, akik hallottak a jegyesbeszélgetésekről, mint házasságmegsegítő alternatíváról, különböző mélységű jegyesbeszélgetéseken vettek részt. A beszélgetés adatfelvételszerű volt 76 pár esetében. Ez az adat arra utal, hogy az említett egyházi szolgálat gyakran formában merül ki. Mindemellett örömdetes tény, hogy 26 pár három alkalmas és 31 pár háromnál több alkalomból álló jegyesbeszélgetésen vett részt.

Beigazolódtak az első és második hipotézisünk is. A korrelációs kutatás eredményei alapján elmondhatjuk, hogy összefüggés mutatható ki a férj, illetve a feleség életkora, a házasságkötés éve, valamint a jegyesbeszélgetések gyakorlatának ismertsége között. Az életkori megoszlás szerinti fiatalabb korosztály és a közelmúltban házasságot kötöttek nagyobb valószínűséggel bírnak megfelelő ismeretekkel és tapasztalatokkal a jegyesbeszélgetésekről. Ezen a ponton meg kell jegyeznünk, hogy az okok egyrészt a gyülekezetre és a lelkipásztor szolgálatára, másrészt a fiatalok viszonyulására mutatnak. Ez azt jelenti, hogy egy sikeres lelkigondozói jellegű jegyesoktatás megvalósulásához a lelkipásztori hajlandóság és lelkigondozói segítség, a támogató jelenléte és kíséresre való nyitottság mellett szükség van a fiatalok odaadására és közvetlenségére.

A korábbi kapcsolatokról való beszélgetés, mint a jegyesoktatás egyik kulcstémája sokak számára meglepőnek bizonyult. A korrelációs kutatás eredményei és a függő változók gyakoriságának részletes elemzése is igazolja, hogy szükség van a jegyesoktatás keretén belül beszélni arról, hogy ki milyen múltbeli, előző párkapcsolatból magával hozott örökséggel készül egy új és tartósabb elköteleződésre. A kérdőíves felmérésben résztvevő fiatal házaspárok közül 175 pár teljes mértékben egyetért azzal, hogy a korábbi kapcsolatuk / kapcsolataik alól való felszabadulás kulcsfontosságú a jövőbeli boldogságuk megalapozásához. Hasonlóképpen érdekes adat az is, hogy a lelkipásztorral való beszélgetés hozzájárult a válaszadók 40,4%-ának, 91 párnak

a boldogságához, valamint ahhoz, hogy az illetők párjukban felfedezzék a „nagy őt”. Ez az arány is igazolja, hogy érdemes beszélgetni a jegyesekkel a kapcsolat megalapozásáról, a múlt tanulságairól és a jövő céljairól, ezek a témák fontos elemei lehetnek a beszélgetésnek.

Hasonlóképpen beigazolódott az empirikus kutatás által az is, hogy a fogadalomtételtől, illetve annak elemeinek értelméről és súlyáról érdemes és jórészt elengedhetetlen beszéni a jegyesoktatás keretén belül. Fontos felvilágosítani a fiatalokat arról, hogy a házasságkötési szertartáson mit ígérnek meg egymásnak. 141 pár tisztában van annak a ténynek a súlyával, hogy a fogadalomtétel tanúk előtt hangzik el, első sorban Isten, másod sorban pedig a gyülekezet jelenlétében. A kérdőíves felmérés során megkérdeztük a célpopulációt arról, hogy milyen mértékben értenek egyet a fogadalomtétel főbb gondolatainak jelentőségével. Az eskü fő elemeinek jelentését családpasztorációs, rendszerszemléletű és kontextuális irányú lelkigondozói ismereteim alapján fogalmaztam meg. A kontextuális lelkigondozás alapgondolatai közé tartoznak az egymással való kölcsönös törődés, az egymás iránti hűség és az adni – elfogadni motívum, amely a kapcsolatok optimális működését szolgálja. A fiatalok nagy része azonosulni tudott az eskü szeretetről, hűségről, szent életéről, egymás támogatásáról és az egymás iránti gondoskodásról szóló, valamint az eskü végén elhangzó „Isten engem úgy segítsen” záradék általam kínált magyarázatával. Mindez igazolja, hogy az eskü fő elemeinek értelmezése beemelendő a jegyesbeszélgetésbe.

Érdekes kép született arról a lehetőségről, hogy a magcsaládról való gondolkodás és a családtagokkal kiépített kapcsolatról való beszélgetés részét képezze a jegyesoktatásnak. Hipotézisünk, miszerint a fiatal házasokat elbizonytalaníthatja a házasságkötés gondolatának meghozatalában a szülők viselkedése, a magcsaládban tapasztalható esetleges konfliktusok, nem igazolódott be. 99 pár, azaz a válaszadók 44%-a nem ért egyet ezzel a megállapítással. E mögött a magcsalád iránt érzett lojalitást véljük felfedezni. De a családi konfliktusok és esetleges nehézségek hatásáról való hallgatás egyfelől arra utalhat, hogy a fiatalok teljes mértékben kiléptek a család hatásköréből és megpróbálták magukat mentesíteni a család rendszerében folyó konfliktushelyzetek alól, aminek következtében kevésbé érzik ezek hatását a párkapcsolatuk, házasságuk alakulására nézve. Másfelől a fiatalok valószínűleg nem merik elismerni azt, hogy a saját családi közegük és kapcsolatrendszereik nem tökéletesek, törekednek annak a bebizonyítására, hogy családképük kellő mértékben ideális és ennek a részrealitásnak az

elfogadásán kívül senkinek, még a lelkésznek, lelkigondozónak sincs joga véleményt formálni. A lojalitás tisztelete fogalmazódik meg abban a tekintetben, hogy a párok tisztában vannak azzal, hogy saját boldogságuk érdekében törekedniük kell arra, hogy a párjuk szüleit bármily nézeteltérés ellenére is tiszteljék és szeressék. Lelkigondozókként ezen a szinten abban segíthetünk, hogy körvonalazzuk a magcsalád és újonnan megalapult család közötti határok meghúzásának a fontosságát. Emellett a jegyesbeszélgetés részét kell képezze a családi, transzgenerációs minták feltérképezése és az örökség, valamint a hagyaték gondolatának a hangsúlyozása. Jó tudatában lenni azon valóságnak, hogy mindannyian láncszemek vagyunk, akik eldönthetik, hogy milyen értékeket és tulajdonságokat hagyományozunk át a következő nemzedék számára.

A házasságkötésről alkotott elképzelés viszonylatában érdekes volt azzal szembesülni, hogy a párok nagyobb mértékben tekintik mérvadónak és példaértékűnek a családi barátok és nagyszülők házasságát (összesen 66 pár, azaz 29,4%), mint saját szüleik házasságát (57 pár, azaz 25,3%). Úgy gondolom, hogy ez a jelenség, miszerint a kívülről vett példa valamivel fontosabb, mint a belülről, tehát értelemszerűen hangsúlyosabb példa, sok mindent sejtet az eredeti család életének minőségéről, példaértékéről.

A kutatásban részt vevő fiatalok közül 185-en, azaz 82,2% úgy gondolja, hogy a házasság egy fontos döntés ünnepélyes megpecsételése Isten színe előtt, ez pedig öröndetes módon ellentmond a manapság divatos együttélési szokásoknak, valamint ez az arány bizonyítéka annak, hogy az egyházi házasságok a posztmodern társadalomszemlélet ellenére sem veszítettek sokat az értékükből és létjogosultságukból, a fiatalok igényüket fejezik ki Isten áldásának megtapasztalása iránt. A jegyesbeszélgetések nagymértékben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a fiatalok a házasságkötésüket ünnepként éljék meg, a jegyesbeszélgetés is megelőző, lényeges állomása a házasságkötés ünnep mivoltának az előkészítésében és megvalósulásában. Ebben fontos szerepet játszhat az istentisztelet, mint ünnep és az áldás tere, valamint a liturgia, mint az istentisztelet szerves és kötött része.

Végkövetkeztetésként megfogalmazhatjuk, hogy a fentebb ismertetett meglátások, valamint a kutatás eredményei igazolják és bizonyítják a jegyesbeszélgetések fontosságát és létjogosultságát a házasság mellett elkötelezett fiatalok házasságra való készülődésében.

7. A jegyesbeszélgetések elméleti háttérének bemutatása

7.1. Jegyesbeszélgetések kazuális jelentősége

Az élettörténeti események jelentősek az egyén pszichikai és hitbeli fejlődése szempontjából. Ulrike Wagner–Rau rávilágít arra, hogy az utóbbi évtizedekben az élettörténet és vallás kapcsolata a gyakorlati teológiai reflexió egyik legfontosabb perspektívájává lett. A hit szorosan kapcsolódik az élettörténeti megtapasztalásokhoz és mindig is fontos kérdés marad, hogy az ember a születés és halál közötti úton hogyan közeledik vagy távolodik el Istentől.¹³ Az élettörténetek között fontos helyet foglalnak el az élet folyásából, az életszakaszokból és az azok közötti átmenetekből adódó történések. Ezek szorosan kötődnek a család rendszerében bekövetkező változásokhoz, amelyek értelmezésében fontos szerep jut az egyházi – liturgiai megéléseknek.¹⁴ Az életszakaszokkal kapcsolatos élettörténetekhez rituálék tartoznak, amelyek nem csak az egyének, párok és családok biográfiai átmeneteinél fontosok, hanem az életciklusváltásokhoz köthető kazuáliák szempontjából is, miközben alátámasztják azok létjogosultságát.¹⁵ A kazuáliák egyben családi ünnepek is, hiszen amikor a család összegyűl ünnepelni különböző alkalmakon, akkor egyszersmind önmagukat is ünneplik, sikereikkel és kudarcaikkal, erőforrásaikkal és túlzott igényeiktől fűtött konstellációjukkal együtt.¹⁶ A kazuáliákra úgy tekintünk, mint alkalmi, vagyis (család) alkalmakhoz kötődő istentiszteletekre, amelyek az egész életen át tartó vallásgyakorlat jelentős kapcsolódási pontjait képezik.¹⁷

Dolgozatom témáját a házasságkötés és a jegyesbeszélgetés képezi, amely kazuális szempontból is jelentős eseményként emelkedik ki a család élettörténetének eseményei közül. A jegyesbeszélgetés, mint pasztorációs kísérés fontos állomása a házasságkötésre való felkészülésnek. Empirikus kutatásunk igazolja, hogy fiatalok igényt tartanak a jegyesbeszélgetésekre. Ezek a múltban is részét képezték az egyház szolgálatának, de opcionálisak voltak, szerepük és tartalmuk nem volt kellőképpen körvonalazott. Emiatt gyakran megesett (megesik), hogy a jegyesbeszélgetés elmarad, vagy nagyon formális, csupán a házassági

¹³ Ulrike Wagner-Rau, *Segensraum. Kasualpraxis in Der Modernen Gesellschaft*, 2. átdolgozott kiadás. (Stuttgart: Kohlhammer Verlag, 2008), 18.

¹⁴ Katharina Krause, Manuel Stetter, Birgit Weyel, szerk., *Kasualien als Familienfeste: Familienkonstitution durch Ritualpraxis* (Stuttgart: Kohlhammer Verlag, 2022), 7.

¹⁵ Wagner-Rau, *Segensraum*, 18.

¹⁶ Krause, Stetter, Weyel, *Kasualien Als Familienfeste*, 32.

¹⁷ Wagner-Rau, *Segensraum*, 18.

szertartással kapcsolatos adminisztratív kérdésekre korlátozódik.¹⁸ Az elmúlt évek során kezdett ismertebbé válni ez az egyházi szolgálat, de még mindig nem tudunk egy jól követhető mintát felmutatni a jegyesbeszélgetéshez.

A fentebb vázolt helyzetből következik a feladat, hogy definiáljuk a jegyesbeszélgetést, miközben leírjuk annak célját, tartalmát és formáját. Pásztorálteológiai szempontból azt kell körvonaloznunk, hogy miben áll a lelkipásztor szerepe a házasságkötésre való felkészítésben.

Több, a témában jártas szakember igyekszik körvonalazni, az egyház házasságkötéssel kapcsolatos szerepvállalását. Wagner–Rau úgy beszél az egyházról, mint az áldás teréről.¹⁹ Ebben a térben kiemelt szerep jut az Isten megbízásából munkálkodó lelkipásztornak, lelkigondozónak az alkalmi események összefüggésében.²⁰ Mihalec Gábor doktori disszertációjában utal arra, hogy a legtöbb egyházi közösség megpróbál valamilyen formában szerepet vállalni a fiatalok házasságra való felkészítésében.²¹ Az, hogy ez a felkészítés pontosan milyen formában ölt testet, egészen változó lehet. „*A lelkipásztorok önkéntes alapon, vagy az esketés feltételeként; önállóan, vagy más szakemberek, esetleg házaspárok bevonásával (szerzői megjegyzés: erre főként a katolikus egyházban látunk pozitív példát); saját tematikával, vagy az egyre bővülő szakirodalom felhasználásával végzik ezt a szolgálatot.*”²² A házaspárokat segítő népszerűsítő szakirodalmakkal kapcsolatban Szarka Miklós felhívja a figyelmet arra, hogy a segítséget kérő ember mellé és a segítséget igénylő emberi kapcsolatok helyébe nem léphetnek a könyvek, hanem szükség van a személyes kapcsolattartásra és beszélgetésre. Ez azt is jelenti, hogy a lelkipásztor kazuális igehirdetői szolgálatát szakszerű, preventív, lelkigondozói igényességű házassági előkészítő beszélgetéssorozat előzze meg.²³

Pál Tünde pásztorálpszichológus a következőképpen határozza meg a házasságra való felkészítést, a házasság gondozás fogalmát: „*egy olyan, a pszichológia és a gyakorlati teológia határterületén elhelyezkedő, kapcsolatfejlesztő, pszichoedukatív, prevenciós gyakorlat, amely*

¹⁸ Sógor, „Boldogan éltek, míg meg nem haltak?,” 49.

¹⁹ Wagner–Rau, *Segensraum*, 18.

²⁰ Michael Klessmann, *Seelsorge. Ein Lehrbuch* (Wuppertal: Neukirchener Verlag, 2008), 93.

²¹ Mihalec Gábor, „A Lelkigondozás és a pszichoterápia határkérdései a házasság gondozásban” (Károli Gáspár Református Egyetem - Hittudományi Doktori Iskola, PhD értekezés, 2013), 199, <https://docplayer.hu/1373992-A-lelkigondozas-es-a-pszichoterapia-hatarkerdesei-a-hazassag-gondozasban.html>.

²² uo. 199.

²³ Szarka Miklós, *Házasságra felkészítő beszélgetések. Útmutató lelkipásztoroknak és segítőknak* (Budapest: Kálvin kiadó, 2013), 9–10.

alkalmas a házassági krízisek csökkentésére, a válságok kezelésére, a válások megelőzésére, a családok megerősítésére.”²⁴ Ezen meghatározás értelmében a házasság gondozás elsődleges célja a kapcsolatok gazdagítása vagy javítása, annak érdekében, hogy megelőzhessük az esetleges elégedetlenség kialakulását.²⁵ Jó az, ha a felek nem teljesen tudatlanul indulnak el arra az izgalmas és jó esetben életre szóló útra, amelyet házasságnak nevezünk. Mindemellett az is erőforrást jelenthet, ha ezen az úton, főleg elinduláskor, a párok mellé szegődik egy idegenvezető, aki segít kikerülni a csapdákat, és felfedezni azt a hihetetlen örömet és áldást, amit a házasság adhat. Komolyan kell venni a társas viszony előkészületeit.²⁶ Annak érdekében, hogy preventív módon hozzájárulhassunk a fiatalok életének egyik legnehezebb választásához, a házasság mellett való elköteleződéshez, a lelkigondozói beszélgetéseknek témáját kell képezze a kapcsolatok növekedési területeinek és kihívásainak a feltárása. A házassági felkészítők részben magukba foglalják a tudás megszerzését, a házassággal kapcsolatos értékek megismerését és azon készségek fejlesztését, amelyek szervesen hozzájárulnak egy optimális családkép kialakulásához.²⁷ A tudás megszerzésének fontossága mellett azonban érdemes elgondolkodnunk Szarka Miklós megállapításán, miszerint a ma emberét nem feltétlenül a tanítás útján szólíthatjuk meg, éppen ezért a lelkigondozói jellegű házassági előkészítő beszélgetés túllép a doktrínáció szintjén és előtérbe helyezi azt a beszélgetést, amely során a lelkipásztor és a jegyespár együtt keresik a keresztyén házasság legfontosabb üzeneteit. A pár befogadásához a lelkigondozói jellegű kompetenciákkal rendelkező lelkipásztornak²⁸ szüksége van az empatikus meghallgatásra és a lelkész–fiatal pár (akár jövőbeli aktív gyülekezeti tag) közötti harmónikus hangvétel megteremtéséhez szükséges erényekre és ismeretre.²⁹

²⁴ Pál Tünde, „A házassági felkészítés és házasság gazdagítás elmélete és gyakorlata,” 2022, Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar Ökuméné Doktori Iskola, 84–85.

²⁵ uo. 84–85.

²⁶ John Sturt, Agnes Sturt, *Jegyesség - Házasság - Égető kérdések - javasolt megoldások. Mentori kézikönyv lelkipásztoroknak, lelkigondozóknak, jegyes- és házaspároknak*, ford. Barta Kata (CLC Magyarország, 2014), 1.

²⁷ Pál, „A házassági felkészítés és házasság gazdagítás elmélete és gyakorlata,” 87; Ted G. Futris, Jacquelyn K. Mallette, Evin W. Richardson, „Relationship and Marriage Education Program Design and Implementation,” in *Evidence-based approaches to relationship and marriage education* (Routledge, 2015).

²⁸ Szarka Miklós megjegyzi azt, hogy a házasulandó párral a lelkész nem „lelkigondozói”, hanem „lelkigondozói jellegű” konzultatív beszélgetéseket folytat. Felhívja arra a figyelmet, hogy a lelkipásztornak nem kötelező pár- és családterápiás tanulmányokat elvégeznie, azonban az elengedhetetlen, hogy a lelkigondozás területén képezze magát és megfeleljen a kor elvárásainak, mint házassági előkészítő beszélgetést igényesen folytató lelkipásztor. – Lásd: Szarka, *Házasságra felkészítő beszélgetések*, 12.

²⁹ Szarka, *Házasságra felkészítő beszélgetések*, 10–14.

7.2. A találkozások rendszerében

7.2.1. A jegyesek és lelkipásztor közötti interakció

A korábbi fejezet végén Szarka Miklós nyomán említettük lelkipásztori szemszögből a pár befogadásának a fontosságát. Edwin Friedmann, a rendszerszemléletű lelkigondozás kiemelkedő képviselője, a lelkipásztori szerepet abban látja, hogy a tanácsadó az öndefiníció katalizátora. Az ő sajátos belépése a kapcsolatokba, családokba alapvető változásokat idézhet elő a rendszertényezőkre való figyelés által.³⁰ Több lelkigondozói–lelkipásztori beszélgetések módszerét taglaló szakirodalom szerint nagyon fontos figyelni arra, hogy ki kivel találkozik egy lelkigondozói jellegű beszélgetés során. Annak, hogy egy beszélgetés során két ember, jelen esetben lelkipásztor és pár találkoznak, messzemenő jelentősége van, ugyanis a találkozásban adott az egyenértékűség és testvériség, amely mellett helyet kapnak a szerep- és kompetenciakülönbségek is.³¹ A lelkipásztor többlétszereppel bír egy párterapeutához képest, mert közvetíti elhívása és megbízása által Isten jelenlétét és emberekhez való odafordulását. Ugyanakkor leképezi Istent a közelség és távolság dialektikájában, amit Ézsaiás 57,15 szemléletesen kifejez: „Magasságban és szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkűvel is.”³² Miközben ezt teszi, él mind a „menj-kultúra”, mind a „jőjj-kultúra” lehetőségeivel, amelyekről Isidor Baumgartner is ír.³³ Egyrészt nyitott kell legyen azok irányába, akik megkeresik őt, másrészt át kell járja magatartását a keresés, az őszinte érdeklődés és törődés lelkülete.³⁴

Kik tehát azok a személyek, akik megjelennek a jegyesbeszélgetések alkalmain? Ennek a fejezetnek az első felében azt térképezem fel, hogy kik azok, akik igényt tartanak a lelkipásztori kísérésre. Emellett a rendszerszemléletű lelkigondozás megközelítése alapján arra is figyelünk

³⁰ Edwin H. Friedmann, *Nemzedékről Nemzedékre* (Kolozsvár: Exit kiadó, 2008), 86–87.

³¹ Nagy Eszter, “Bevezetés a rövid tartamú lelkigondozásba Rolf Theobold Kurzzeit-Seelsorge. Ein Praxisbuch című könyve alapján- I. rész: A rövid tartamú lelkigondozás elméleti alapjai,” *Református Szemle*, 115. évfolyam. 5. szám (2022): 525; Rolf Theobold, *Kurzzeit-Seelsorge: Ein Praxisbuch*, 1. kiadás (Neukirchen-Vluyn: Vandenhoeck & Ruprecht GmbH & Co. KG, 2015), 46–49.

³² A dolgozatba beemelt igehelyeket a Magyar Bibliatársulat Újfordítású Bibliája (2014) alapján idézzük.

³³ Kiss Jenő, “A lelkigondozás jelenlegi és kellő helye a gyülekezet szolgálatában” (Egyetemi előadás, Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, 2022), 1–3. vö.: Isidor Baumgartner, *Pásztorálpszichológia* (Budapest: Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, 2021), 251–52.

³⁴ Nagy Eszter, “Bevezetés a rövid tartamú lelkigondozásba Rolf Theobold Kurzzeit-Seelsorge. Ein Praxisbuch című könyve alapján- II. rész: A rövid tartamú lelkigondozás gyakorlata,” *Református Szemle*, 115. évfolyam. 6. szám (2022): 654.

kell, hogy ezek a fiatalok milyen családrendszerből érkeznek, melyek azok a magcsaládban tapasztalt érzelmi folyamatok, amelyek tapasztalatával elindulnak a házasság útján.

Christoph Morgenthaler rendszerszemléleti megközelítésből leírja azokat a családi életciklusokat, amelyek meghatározzák egy családrendszer életét. A pár szakaszt –amely a családi életciklusok tekintetében és a jegyesbeszélgetések, házasságkötésre készülés szempontjából fontos most számunkra –a megbizonyosodás, tartós elköteleződés és intimitás kialakításáról szóló időszakként határozza meg. A családi életciklus a párkapcsolat kialakulásának szakaszával kezdődik, mely időszakban a partnereknek felelősséget kell vállalniuk önmagukért, és tisztában kell lenniük egymás különbözőségeivel annak érdekében, hogy idealizálásmentes és életszerű legyen egymás kölcsönös támogatása és az egymásról való gondoskodás.³⁵ Ennek a szakasznak a feladatai közé tartozik a korábbi kapcsolatok lezárása, amely által a pár mindkét tagja felszabadulhat új elköteleződésre. A lelkipásztornak fontos szerepe lehet abban, hogy körvonalazza a korábbi kapcsolatok lehetséges kihatásait. Ez által elősegítheti a fiatalokat abban, hogy megbizonyosodva kimondják egymásról: „a párom az igazi”.³⁶ A „nagy ő” megtalálása előfeltétele a házasságnak, és ez az út minden más kapcsolat lezárásával kezdődik azért, hogy a férfi és nő közötti kapcsolat maradandó lehessen.³⁷

Másrészt elgondolkodtató kérdés, hogy életünk párját mi keressük, vagy Isten szerzi nekünk?³⁸ Ez a kérdés a jegyesbeszélgetés fontos témájává válhat, amely segít megkeresni Isten szerepét a pár kapcsolatának alakulásában. Jó, ha a pár Isten gondviseléseként és ajándékként tekint az egymással való találkozásra, mert akkor képesek lesznek beilleszteni élettörténeti tapasztalataikat az Isten általi kísérés magasabb szintű megtapasztalásába.³⁹

A házasság ideális esetben életre szóló kapcsolat, amelyben a házastársak keresik az egymás iránti valódi és hosszantartó szeretetet, a bensőségesség és az egymás melletti és általi növekedés

³⁵ Morgenthaler, *Systemische Seelsorge*, 193–94; Kiss Jenő, „Rendszerszemléletű lelkipozítás és megelőzés, preventív lelkipozítás” (Egyetemi előadás, Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, 2022), 2–3.

³⁶ Kiss, „Preventív lelkipozítás,” 3.

³⁷ Ed Wheat, Gloria Okes Perkins, *Szerelmemről minden házaspárnak*, ford. Köves Gábor (Budapest: Keresztény Ismeretterjesztő Alapítvány, 2001), 28.

³⁸ Sógor, „Boldogan éltek, míg meg nem haltak?,” 38.

³⁹ Isolde Karle, *Kasualgespräche im Wandel. Eine kirchliche Praxis im Spannungsfeld von Tradition und gesellschaftlichem Umbruch*, szerk. Maximilian Bühler, Miriam Pönnighaus, Florian Volke, Heidelberger Studien zur Praktischen Theologie (Berlin: LIT Verlag, 2020), 196. vö.: Wilhelm Gräb, *Religion Als Deutung Des Lebens. Perspektiveneiner Praktischen Theologie Gelebter Religion* (München: Gütersloher Verlagshaus, 2006), 135, <https://docplayer.org/82414484-Religion-als-deutung-des-lebens.html>.

lehetőségeit. A két fél egymással való találkozásának megértésében segítségünkre van Böszörményi–Nagy Iván kontextuális szemlélete. A relacionális etika megfogalmazójának atyja Martin Buber nyomán leírja, hogy a másik emberrel való találkozás és kapcsolat meghatározza a létezésünket. A másik ember által formálódunk és az ember a Te által lesz Én-né.⁴⁰ „Az „énné létel”, a „személylétel” elválaszthatatlanul össze van kapcsolva a „Te”-vel, akit megszólítok vagy akihez folyamodok. Ez azt jelenti: azáltal, hogy a viszonyon belül mozgok (mert ezt teszi megszólítani vagy valakinek odaszólni) „Te” leszel „számomra”. Ez annak az implikációja, hogy „Ich werdend spreche ich Du”. Ez „jelen”.”⁴¹ A Buber-i én – te kapcsolat mellett fontos Emmanuel Levinas felvetése a másik fél idegen voltával kapcsolatban. Az általa említett idegenséget soha nem lehet megszüntetni, a másság megszüntetése a másik ember másságának a megszüntetését jelentené, és minden ember mássága az ő lényegi eleme. Fodorné Ablonczy Margit a következőképpen foglalja össze Levinas elméletét: a „másik, aki valójában Másik”, a velem találkozó ember „Arca”. Ebben nem csak a „másik arcának jelenléte” a fontos, aki éppen rám néz, sokkal inkább az a titok, mely a másik egyediségének, s a kettőnk azonosságának közös tudata. Az a titok, melyben a magam és a másik ember-voltát megélem. Amelyben rácsodálkozom és felfedezem a „nyomot”, mint, a „transzcendens lenyomatát”, az „istenképűség lenyomatát” a másik arcán.”⁴²

A pároknak szükségük van arra, hogy a másik személye megbízhatóságot és bizalmat sugározzon. A relacionális etikában és az intim kapcsolatok etikája szintjén gyakran találkozunk azzal a gondolattal, hogy az emberek csak akkor gyarapodnak a kapcsolatokban, ha igazságos mérleg áll fenn az adás és elfogadás között.⁴³ Böszörményi–Nagy kapcsolati etikája nem az elvárásokról szól, hanem a mindenkinben megszólítható igazságosság iránti igényről, úgy, hogy előtérbe helyezi a méltányosság és megbízhatóság gondolatát.⁴⁴ A férj és feleség érzelmi és pszichológiai jólléte összefügg egyrészt az egyének önértékelésével, valamint a másik féltől kapott

⁴⁰ Fodorné Ablonczy, *Családpasztoráció*, 123; Martin Buber, *Én és Te* (Budapest: Európa Könyvkiadó, 1999), 36.

⁴¹ Kiss Jenő, Hanneke Meulink-Korf, Annette Melzer, szerk., *Megmászthatatlan jogigény. Betekintés a kontextuális lelkipozícióba és segítségbe* (Kolozsvár: Exit kiadó, 2013), 30.

⁴² Fodorné Ablonczy, *Családpasztoráció*, 124. vö.: Aat van Rhijn, Hanneke Meulink-Korf, *De Context en de ander* (Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum, 1997), 221–26. Levinas kontextuális pásztorációhoz való hozzájárulásáról lásd továbbá: Kiss, Meulink-Korf, Melzer, *Megmászthatatlan jogigény*, 39–48.

⁴³ May Michielsen, Wim Van Mullingen, Leen Hermkens, eds., *Összetartozásban – A kontextuális segítségéről* (Kolozsvár: Exit kiadó, 2010), 166.

⁴⁴ Fodorné Ablonczy, *Családpasztoráció*, 114.

elismeréssel.⁴⁵ E tekintetben szoros összefüggést vélek felfedezni Böszörményi–Nagy relacionális etikája és a Sue Johnson által kidolgozott érzelemfókuszú terápia (ÉFT) között.⁴⁶ Az ÉFT a kötődésemélet mentén egyidőben összpontosít a „belülre” és a „kettő közöttre” és előtérbe helyezi annak a gondolatát, hogy amennyiben a házastársaknak sikerül egymással a primér érzelmek (pld. biztonságérzet, szeretet) szintjén találkozni, képesek lesznek könnyebben megbirkózni az élet viharaival. Ha egy szeretett személy áll mellettünk és támogat bennünket, akkor erőre kaphatunk és ellenállókká válunk, az összetartás pedig megerősíti a társunkkal, szeretettünkkel való kapcsolatot is.⁴⁷

7.2.2. A jegyesbeszélgetésre érkező párok a magcsaládok rendszerében

A rendszermszemléletű lelkigondozás támpillérei segítenek abban, hogy megértsük tágabb kontextusban is a jegyesbeszélgetésen részt vevő és házasságkötésre készülő párok helyzetét. Michael Klessmann egy drámai metaforával világít rá arra, hogy egy pár házassága mély érzelmi folyamatokat szabadít fel mindkét érintett családban, és összefüggésben áll a korábbi családi megtapasztalásokkal, történetekkel. Szerinte az esküvő olyan, mint egy jéghegy: a mozgó tömegnek csak nyolcadrésze látszik, de a döntés és a folyamat mögött egy generációk során felhalmozott és átívelő érzelmi mozgás áll.⁴⁸ A kiterjedt családra összpontosító megközelítés segíti a „csomó megkötésére” készülő párokat abban, hogy jobban megértsék egymást és élethelyzetekhez való viszonyulásukat, ugyanis a családtörténet felidézése áttekinthetővé válnak a diszfunkciók és változások több nemzedék perspektívájából.⁴⁹ A jegyesbeszélgetések tekintetében megalapozott a rendszermszemléletű hozzáállás, ugyanis amennyiben a pároknak sikerül áttekinteni az érzelmi rendszereikhez vezető utat a beszélgetést vezető személy, a lelkigondozói kvalitásokkal rendelkező lelkipásztor segítségével, akkor nem csak az esetleges diszfunkcionális tünet gyógyul meg, hanem az összkép átlátása által megváltozik a tünethez való viszonyulás.⁵⁰ A

⁴⁵ Michielsen, Van Mullingen, Hermkens, *Összetartozásban – A kontextuális segítségről*, 166.

⁴⁶ Az ÉFT alapú párterápiáról lásd bővebben: Susan M. Johnson, *Attachment Theory in Practice: Emotionally focused therapy (Eft) with individuals, couples, and families*, 2019; Sue Johnson, *Love sense: The revolutionary new science of romantic relationships* (New York-Boston-London: Little, Brown Spark, 2013); Johnson Sue, *Ölelj át! 7 lépés az életre szóló szerelemért* (Budapest: Harmat kiadó, 2020); Nagy Eszter, “A korai anya–gyerek kapcsolat és annak hatása a gyermek lelki fejlődésére és a felnőtt léte a kötődésemélet fényében, különös tekintettel a lelkipásztor szolgálatára” (Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, 2022), 99–103.

⁴⁷ Johnson, *Ölelj át!*, 256–58.

⁴⁸ Michael Klessmann, *Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch*, 2. Auflage. (Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 2004), 357.

⁴⁹ Friedmann, *Nemzedékről Nemzedékre*, 111.

⁵⁰ uo. 87–88.

jegyesbeszélgetésen a kiterjedt családrendszer feltérképezésének jól használható módszere a genogram. Milyen családi közegből érkeznek a fiatalok? Ki milyen helyet foglal el a magcsalád összhangzáttanában? A házasságot kötő két embert „azonosított szerelmesekként” értelmezhetjük, szerelmükben, egyéni képességeikben, gyengeségeikben, elképzeléseikben és vágyaikban világossá válik a szeretet képessége, amelyet magcsaládjukban kifejlesztettek, elszenvedtek, elveszítettek és kiharcoltak.⁵¹

A család a jövőért felelős közösség, „emberformáló műhely”, hiszen első sorban megteremti az első, biológiai és második, pszichológiai születés feltételeit.⁵² „*Veleszületetten társas lény*” mivoltunk magában hordozza szerető és óvó környezet iránti igényünket.⁵³ Formálódásunk és fejlődésünk nagymértékben összefüggnek korai, optimális esetben a családi fészekben eltöltött éveinkkel, és azokkal a funkcionális és diszfunkcionális mintákkal, amelyek nagymértékben meghatározzák felnőttkori viszonyulásunkat.⁵⁴ A család diszfunkcionális működése életre szóló sebeket okozhat, elszakíthatja az optimális fejlődéshez szükséges kötelékeket, és olyan egészségtelen szerepmintákat közvetíthet, amelyek teljes mértékben nélkülözik a biztonság, a védelem és támogatás minden elemét.⁵⁵ A jegyesbeszélgetés alkalmat biztosíthat arra, hogy a destruktív családi minták felszínre kerüljenek, hogy azokkal a későbbiekben dolgozni lehessen.

„*A kapcsolatokat áthatják a hagyatékok, de a transzgenerációs és intergenerációs hajlamok és dinamikák következményei is.*”⁵⁶ A magcsaládról való beszélgetés tekintetében fontos téma lehet az örökség, a forgószámla és a lojalitás kontextuális szemléletű fogalmainak tisztázása. Ezen fogalmak és a mögöttük rejlő folyamatok tisztázásához szakirodalmak sokasága áll a párokhoz lelkipárházi készségekkel viszonyuló lelkipásztor számára. Dolgozatomnak nem célja az említett fogalmak részletekbe menő ismertetése, megemlékezésük hátterét csupán az a cél szolgálja, hogy

⁵¹ Morgenthaler, *Systemische Seelsorge*, 178.

⁵² Horváth-Szabó, *A házasság és a család belső világa*, 17.

⁵³ Bagdy Emőke et al., *A család: harcmező és béke-sziget* (Kaposvár: Saxum Kiadó, 2007), 15.

⁵⁴ A családi minták és folyamatok megismeréséhez és értelmezéséhez lásd: Vágyi Petra, *Sémáink fogságában. Hogyan lépünk ki az ismétlődő forgatókönyvekből?* (Budapest: Kulcslyuk kiadó, 2021); Hámosi Eszter, *A kötődésemélet perspektívái. A klasszikusoktól napjainkig* (Budapest: Animula, 2015); David Howe, *Bindung über die Lebensspanne: Grundlagen und Konzepte der Bindungstheorie*, ford. Inge Welling, Reihe Fachbuch Bindungstheorie (Paderborn: Junfermann Verlag, 2015).

⁵⁵ Horváth-Szabó, *A házasság és a család belső világa*, 17.

⁵⁶ Barbara Krasner, Austin Joyce, *Az odaadó elkötelezettség elemei*, in: *Összetartozásban – A kontextuális segítségről*, szerk. May Michielsen, Wim Van Mullingen, Leen Hermkens (Kolozsvár: Exit kiadó, 2010), 79.

ismeretük támpontként és segítségforrásként állhat a jegyesek családi kapcsolatainak feltérképezéséhez.

A forgószámla alatt azokat a korábbi sebeket értjük, amelyeket nem kell egy új kapcsolatba átörökíteni. Egy támogató partner megfelelő támasz lehet egy olyan ember számára, aki rossz bánásmódok és elvárások áldozata volt, akinek fel kell ismernie azt, hogy mi áll saját hiányainak és a megtapasztalt igazságoknak a hátterében és a szülők felmentése által el kell gondolkodnia azon, hogy mit adhat tovább saját gyermekének és mit fog majd attól visszakapni.⁵⁷ A hagyaték az örökségnek az a része, amit az ember képes kamatoztatni saját maga és az utána következő nemzedék javára, akiknek jövőbeli jóléte közös cél kell legyen minden pár életében, hiszen „aki ad, az nyer vele”.⁵⁸

A párokkal folytatott párbeszédben felbukkanhat a lojalitás kérdése is. Böszörményi-Nagy rávilágít arra, hogy a lojalitás alapvető szerepet játszik a család homeosztázisának megőrzésében.⁵⁹ Catherine Ducommun-Nagy úgy nevezi a lojalitást, mint az az „erő, mely gúzsba köt, vagy felszabadít”, ugyanis ebben megélhetjük megköttözöttségünket és szabadságunkat is egyaránt. A lojalitás lényege, hogy fenn akarjuk tartani a kapcsolatot a mieinkkel és rendelkezésükre kívánunk állni.⁶⁰ Döntéseket hozunk és valahányszor szereteteink érdekeit mások érdekei elé helyezzük, mindig újra körvonalazzuk, hogy mit jelent számunkra a családjunk.⁶¹ Mindezen folyamatok megértése és a fentebb említett családi életet meghatározó aspektusok megismerése a házasság, mint új elköteleződés küszöbén fokozott figyelmet érdemelnek.

7.3. Az esküvő, eskütétel és az ünnep megélése a gyülekezet közösségében

Rosemarie Nave-Herz értelmezése szerint a házasságkötési szertartás jelzi, hogy véget ért a partnerkeresés időszaka és immár a lojalitás elsődleges szinten a házastárshoz fűződik, nem pedig

⁵⁷ May Michielsen, *Összetartozásban – A kontextuális segítsérről*, szerk. May Michielsen, Wim Van Mullingen, Leen Hermkens, ford. Miklós Kocsev (Kolozsvár: Exit kiadó, 2010), 121.

⁵⁸ May Michielsen, Wim Van Mullingen, Leen Hermkens, szerk., *Összetartozásban – A kontextuális segítsérről* (Kolozsvár: Exit kiadó, 2010), 350.

⁵⁹ Catherine Ducommun-Nagy, *Lojalitás - erő, mely gúzsba köt vagy felszabadít*, ford.. Kiss Jenő (Kolozsvár: Exit kiadó, 2014), 123.

⁶⁰ *uo.* 123.

⁶¹ Ducommun-Nagy, *Lojalitás - erő, mely gúzsba köt vagy felszabadít*, 20.

a származási családhoz – ennek a megvalósulása fokozza a kapcsolat fenntarthatóságát, stabilizálja és tehermentesíti azt.⁶²

A pároknak szükségük van a szülői áldásra, beleegyezésre, ahhoz, hogy elindulhassanak egy új elköteleződés útján. Az előző fejezetben említészerűen ismertettünk azokat a tényezőket, amelyek meghatározhatják a fiatal pár egymáshoz és magcsaládjukhoz való viszonyulásukat. Az elméleti rész záró fejezetében célunk szimbolikusan eljutni a jegyesbeszélgetésektől a házasságkötés momentumáig és Isten áldásának, házasságra mondott igenjének a megtapasztalásáig, szem előtt tartva az ünnep és áldás motívumát.

Két ember életének összefonódását sok szempont határozza meg – ezek közül néhány a szerelem, boldogság, szexualitás, családtervezés, gyermekvállalás, családi rendszerek újragondolása –, és az ezekkel kapcsolatos kérdésekre a fiatal pár választ akar találni az esküvőn. A házasság, mint fordulópont összekapcsolódik az élet értelmének kérdéseire adott válaszokkal, az esküvő pedig döntő fontossággal bír abban, hogy a fiatalok sajátos módon megtapsztalják Isten áldását és jelenlétét az életükben.⁶³ Az ünnep alkalmával át akarjuk élni a „Szenttel való találkozást”.⁶⁴ A Szenttel való találkozás tapasztalata egyszerre kiindulópontja és célja az ünneplésnek, a jelenben összekapcsolódnak a múlt és a jövő aspektusai.⁶⁵

A házassági szertartás egy „megerősítési rítus” („*rite de confirmation*”).⁶⁶ Az esküvői készülődés, a ceremónia, a szertartás hatásos pillanatok a változás idején, olyan erők, amelyek segítik a családi rendszer újragondolását.⁶⁷ A nyilvános színrevitelnek több funkciója van: egyrészt döntően hozzájárul a házaspár kapcsolati integrációjához a két család és a jelenlevők

⁶² Karle, „Das Traugespräch aus poimenischer Perspektive. Ein Kommentar zur empirischen Studie von Miriam Pönnighaus,” 196.

⁶³ Georg Lämmlin, „„Traumhochzeit“, oder: „gemeinsam vor Gott treten“?: Theologische Orientierung und religiöse Lebensdeutung in der kirchlichen Trauung im Kontext der Mediengesellschaft,” in *Protestantische Religionspraxis in der post-säkularen Gesellschaft. Studien zur Zukunft der Volkskirche*, szerk. Wolfgang Drechsel et al., vol. 19 *Heidelberger Studien zur Praktischen Theologie* (Berlin: LIT Verlag, 2013), 69.

⁶⁴ Rudolf Otto, *A szent. Az isteni eszméjében rejlő irracionális és viszonya a racionálishoz* (Budapest: Osiris, 1997), 22.

⁶⁵ Szászné Lázár Eszter Csenge, *Lelki éhség. Protestáns spiritualitás a 21. században*, szerk. Balázs Siba, Lilla Szabóné László, Gábor Lányi (Budapest: Kálvin kiadó, 2021), 193.

⁶⁶ Karle, „Das Traugespräch aus poimenischer Perspektive. Ein Kommentar zur empirischen Studie von Miriam Pönnighaus,” 196; Rosemarie Nave-Herz, *Ehe- und Familiensoziologie: Eine Einführung in Geschichte, theoretische Ansätze und empirische Befunde*, 3. kiadás (Weinheim Basel: Beltz Juventa, 2013), 110.

⁶⁷ Morgenthaler, *Systemische Seelsorge*, 179.

referenciacsoportjainak keretein belül, másrészt pedig értelmet kínál az életnek egy olyan helyzetében, amely az érintetteket általában nehezen megfogalmazható elvárásokkal terheli.⁶⁸

A párok elvárják a lelkésztől, hogy az igehirdetés által személyesen szólítsa meg őket, hogy megélhessék alanyi mivoltukat, ami merőben eltér a tárgyi valóságtól. A jegyesbeszélgetések alkalmával, a lekipásztor és jegyesek között kialakult közvetlen hangvétel hozzájárulhat ahhoz, hogy a lehető legszemélyesebben hallják meg Isten feléjük intézett üzenetét, hogy így az esküvő életük egyik legmeghatározóbb napja legyen. Az esketési igehirdetés a lelkigondozói jellegű beszélgetés folytatása lehet a kazuális homiletika eszközeinek felhasználása és alkalmazása által.⁶⁹ Végül pedig a szabad elhatározásból kimondott „*Holtomiglan vagy holtáiglan*” ígérete és az „*Isten engem úgy segítsen*” kérés nyomatékosítja az áldás terében, Isten és a gyülekezet jelenlétében tett fogadalmat. Istennek a teremtés óta áldásos szándéka van a házassággal, a Szentlélek szuverén jelenlétének függvényében pedig az esküvői áldás valóban áldássá válhat egy házaspár életében.⁷⁰

⁶⁸ Klessmann, *Pastoralpsychologie*, 356–57.

⁶⁹ Szarka, *Házasságra felkészítő beszélgetések*, 165.

⁷⁰ uo. 160.

8. Összegzés, kitekintés

Az elmúlt évek során egyre hangsúlyosabbá lettek azok a diskurzusok, amelyek a családot helyezik a figyelem és szemlélődés középpontjába. A Romániai Református Egyházban kötetett házasságok száma (lásd: Melléklet 3.) igazolja, hogy egyházunk fiataljai nem veszítették el érdeklődésüket az egyház kazuális szolgálatai iránt. Ezt esélyként és lehetőségként kell felfogni. Szükség van a hitbeli értékek közvetítésére, a családi folyamatok feltérképezésére és a preventív lelkigondozói kísérésre, amely által a jelen és a jövő nemzedék fiataljai megtapasztalhatják, hogy nincsenek magukra maradva. A párkapcsolati és házassági lelkigondozás, amelynek egyik lehetősége a jegyesbeszélgetés, segítségül szolgálhat arra nézve, hogy egyházunk fiatal házastagjai ne veszítsék el létbizonyosságukat és a szeretetre való képességüket élettörténetük boldogságában és boldogtalanságában.⁷¹

A dolgozatom első felében körvonalazott empirikus kutatás és annak eredményei bizonyítják, hogy szükség van a fiatalokkal való foglalkozásra, a jegyesbeszélgetések gyakorlására, a családokhoz való érdeklődő odafordulásra. A Magyar Református Egyház Istentiszteleti Rendtartásában Csiha Kálmán a jegyesbeszélgetések fontosságára egy a mindennapi életből vett szemléletes példán keresztül világít rá: az autóutak mentén útjelző táblák állnak, amelyeket azért állították oda, hogy velük megkönnyítsék a forgalmat és csökkentsék a balesetek számát. Úgy is lehet autót vezetni, hogy nem törődünk ezekkel a táblákkal, de akkor előbb vagy utóbb karambolozunk.⁷² A dolgozatom második részében körvonalaztam néhány lehetséges jegyesbeszélgetés során alkalmazható témát.

A továbbiakban olyan módszereket szeretnék kidolgozni elméleti és gyakorlati kutatásaim eredményei alapján, amelyek segítik az egyház megelőző és segítő lelkigondozói szolgálatát. Kutatásom következő részében szeretném felmérni a lelkipásztorok fiatal családok megsegítésére való hajlandóságát, illetve feltérképezni, hogy a lelkipásztorok Isten és a gyülekezet elhívott embereiként miben látják a házasságmegsegítés és a jövő nemzedék iránti felelősségvállalás lehetőségeit.

⁷¹ Ulrike Wagner-Rau, "Lelkigondozás a házasság és párkapcsolat kontextusában," ford. Hernádyiné Szemere Rita, *XIX. évfolyam Embertárs-Ökumenikus lelkigondozói és mentálhigiénés folyóirat*, 3.szám (2021): 247.

⁷² *Magyar Református Egyház Istentiszteleti Rendtartása* (Kolozsvár: A Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának Nyomdája, 2019), 221.

Felhasznált irodalom

- Bagdy, Emőke, Kalo Jenő, Popper Péter, Ranschburg Jenő. *A család: harcmező és békesziget*. Kaposvár: Saxum Kiadó, 2007.
- Baumgartner, Isidor. *Pásztorálpszichológia*. Budapest: Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, 2021.
- Buber, Martin. *Én és Te*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 1999.
- Burkart, Günter. *Familiensoziologie*. 1. kiadás. Konstanz: UTB GmbH, 2008.
- Ducommun-Nagy Catherine. *Lojalitás - erő, mely gúzsba köt vagy felszabadít*. Ford. Kiss Jenő. Kolozsvár: Exit kiadó, 2014.
- Fodorné Ablonczy Margit. *Családpasztoráció. Hogyan segíthetnek a kazuális alkalmak a családi kapcsolatok rendezésében?* Budapest: Kálvin kiadó, 2022.
- Friedmann, Edwin H. *Nemzedékről Nemzedékre*. Kolozsvár: Exit kiadó, 2008.
- Futris, Ted G., Jacquelyn K. Mallette, Ervin W. Richardson. "Relationship and marriage education program design and implementation." *Evidence-based approaches to relationship and marriage education*. Routledge, 2015.
- Goodwin, Kerri A., C. James Goodwin. *Research in Psychology: Methods and design*. 6. kiadás. Wiley, 2009.
- Gräb, Wilhelm. *Religion Als Deutung des Lebens. Perspektiveneiner praktischen Theologie gelebter Religion*. München: Gütersloher Verlagshaus, 2006. <https://docplayer.org/82414484-Religion-als-deutung-des-lebens.html>.
- Hámori Eszter. *A kötődésmélet perspektívái. A klasszikusoktól napjainkig*. Budapest: Animula, 2015.
- Horváth-Szabó, Katalin. *A házasság és a család belső világa*. Budapest: Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, 2007.
- Howe, David. *Bindung über die Lebensspanne: Grundlagen und Konzepte der Bindungstheorie*. Ford. Inge Welling. Reihe Fachbuch Bindungstheorie. Paderborn: Junfermann Verlag, 2015.
- Johnson, Sue. *Love Sense: The revolutionary new science of romantic relationships*. New York-Boston-London: Little, Brown Spark, 2013.
- . *Ölelj át! 7 lépés az életre szóló szerelemért*. Budapest: Harmat kiadó, 2020.
- Johnson, Susan M. *Attachment theory in practice: Emotionally focused therapy (Eft) with individuals, couples, and families*, 2019.
- Karle, Isolde. "Das Traugespräch aus poimenischer Perspektive. Ein Kommentar zur empirischen Studie von Miriam Pönnighaus." *Kasualgespräche im Wandel. Eine kirchliche Praxis im Spannungsfeld von Tradition und gesellschaftlichem Umbruch* (2020).
- . *Kasualgespräche im Wandel. Eine kirchliche Praxis im Spannungsfeld von Tradition und gesellschaftlichem Umbruch*. Edited by Maximilian Bühler, Miriam Pönnighaus, Florian Volke. Heidelberger Studien zur Praktischen Theologie. Berlin: LIT Verlag, 2020.
- Kiss Jenő. "A lelkigondozás jelenlegi és kellő helye a gyülekezet szolgálatában." Egyetemi előadás. Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, 2022.
- . "Hogy az elidegenedettek visszatárljának önmagukhoz és egymáshoz." *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Theologia Reformata Transylvanica* 65.1 (2020): 177.
- . "Rendszerszemléletű lelkigondozás és megelőzés, preventív lelkigondozás." Egyetemi előadás. Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, 2022.
- Kiss, Jenő, Hanneke Meulink-Korf, Annette Melzer, szerk. *Megmásíthatatlan jogigény. Betekintés a kontextuális lelkigondozásba és segítségbe*. Kolozsvár: Exit kiadó, 2013.
- Klessmann, Michael. *Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch*. 2. kiadás. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 2004.
- . *Seelsorge. Ein Lehrbuch*. Wuppertal: Neukirchener Verlag, 2008.
- Központi Statisztikai Hivatal. "Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR-08)," 2010. <https://www.ksh.hu/docs/szolgaltatasok/hun/feor08/feorlista.html>.
- Krasner, Barbara, Austin Joyce. *Összetartozásban – A kontextuális segítségről*. Edited by May Michielsen, Wim Van Mullingen, Leen Hermkens. Kolozsvár: Exit kiadó, 2010.
- Krause, Katharina, Manuel Stetter, Birgit Weyel, szerk. *Kasualien als Familienfeste: Familienkonstitution durch Ritualpraxis*. Stuttgart: Kohlhammer Verlag, 2022.
- Lämmlein, Georg. "„Traumhochzeit“, Oder: „gemeinsam vor Gott treten“?: Theologische Orientierung und religiöse Lebensdeutung in der Kirchlichen Trauung im Kontext der Mediengesellschaft." *Protestantische Religionspraxis in Der Post-Säkularen Gesellschaft. Studien Zur Zukunft Der Volkskirche*. szerk. Wolfgang Drechsel, Fritz Lienhard, Christian Möller, Heinz Schmidt, Ingrid Schoberth, Helmut Schwier. Vol. 19 of *Heidelberger Studien Zur Praktischen Theologie*. Berlin: LIT Verlag, 2013.

- MacLin, M. Kimberly. *Experimental design in Psychology: A case approach*. 9. kiadás, New York London: Routledge, 2020.
- Mayer Annamária. "A normális eloszlás jellemzői és vizsgálata," 2021. <https://spssabc.hu/leiro-statisztika/a-normalis-eloszlás-jellemzői-es-vizsgálata/>.
- Michielsen, May. *Összetartozásban – A kontextuális segítségről*. Edited by May Michielsen, Wim Van Mullingen, and Leen Hermkens. Ford. Kocsev Miklós. Kolozsvár: Exit kiadó, 2010.
- Michielsen, May, Wim Van Mullingen, Leen Hermkens, szerk. *Összetartozásban – A kontextuális segítségről*. Kolozsvár: Exit kiadó, 2010.
- Mihalec, Gábor. "A lelkipálosítás és a pszichoterápia határkérdései a házasságkezelésben." Phd értekezés, Károli Gáspár Református Egyetem - Hittudományi Doktori Iskola, 2013. <https://docplayer.hu/1373992-A-lelkipálosítás-es-a-pszichoterápia-határkérdései-a-házasságkezelésben.html>.
- Morgenthaler, Christoph. *Systemische Seelsorge: Impulse der Familien- und Systemtherapie für die kirchliche Praxis*. 5., Vollständig überarbeitete edition. Stuttgart: W. Kohlhammer GmbH, 2013.
- Nagy, Eszter. "A korai anya-gyerek kapcsolat és annak kihatása a gyermek lelki fejlődésére és a felnőtt léte a kötődésmélethez fényben, különös tekintettel a lelkipálosítás szolgálatára." Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, 2022.
- . "Bevezetés a rövid tartamú lelkipálosításba Rolf Theobold Kurzzeit-Seelsorge. Ein Praxisbuch című könyve alapján- I. rész: A rövid tartamú lelkipálosítás elméleti alapjai." *Református Szemle* 5. szám. 115. évfolyam (2022): 511–32.
- . "Bevezetés a rövid tartamú lelkipálosításba Rolf Theobold Kurzzeit-Seelsorge. Ein Praxisbuch című könyve alapján- II. rész: A rövid tartamú lelkipálosítás gyakorlata." *Református Szemle* 6. szám. 115. évfolyam (2022): 642–55.
- Nave-Herz, Rosemarie. *Ehe- und Familiensoziologie: Eine Einführung in Geschichte, theoretische Ansätze und empirische Befunde*. 3rd edition. Weinheim Basel: Beltz Juventa, 2013.
- Pál Tünde. "A házassági felkészítés és házasságkezelés elmélete és gyakorlata," 2022. Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar Ökuméné Doktori Iskola.
- van Rhijn, Aat, Hanneke Meulink-Korf. *De Context En de Ander*. Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum, 1997.
- Rudolf Otto. *A szent. Az isteni eszméjében rejlő irracionális és viszonya a racionálissal*. Budapest: Osiris, 1997.
- Sógor Árpád. "Boldogan éltek, míg meg nem haltak? A lelkipálosítás házassága és válása." *Református Szemle* 105.1. (2012): 36–57.
- Sturt John, Sturt Agnes. *Jegyeség - Házasság - Égető kérdések - javasolt megoldások. Mentori kézikönyv lelkipálosítóknak, lelkipálosítóknak, jegyes- és házaspároknak*. Translated by Barta Kata. CLC Magyarország, 2014.
- Szarka Miklós. *Házasságra felkészítő beszélgetések. Útmutató lelkipálosítóknak és segítőknek*. Budapest: Kálvin kiadó, 2013.
- Szászné Lázár, Eszter Csenge. *Lelki éhség. Protestáns spiritualitás a 21. Században*. Szerk. Balázs Siba, Lilla Szabóné László, Gábor Lányi. Budapest: Kálvin kiadó, 2021.
- Theobold, Rolf. *Kurzzeit-Seelsorge: Ein Praxisbuch*. 1st edition. Neukirchen-Vluyn: Vandenhoeck & Ruprecht GmbH & Co. KG, 2015.
- Vágyi Petra. *Sémáink fogságában. Hogyan lépünk ki az ismétlődő forgatókönyvekből?* Budapest: Kulcslyuk kiadó, 2021.
- Wagner-Rau Ulrike. "Lelkipálosítás a házasság és párkapcsolat kontextusában." Ford. Hernády Szemere Rita Embertárs-Ökumenikus lelkipálosítói és mentálhigiénés folyóirat. 3. szám XIX. évfolyam (2021).
- . *Segensraum. Kasualpraxis in der Modernen Gesellschaft*. 2. átdolgozott kiadás. Stuttgart: Kohlhammer Verlag, 2008.
- Wheat Ed, Perkins Gloria Okes. *Szerelemről minden házaspárnak*. Ford. Köves Gábor. Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2001.
- Zima, Peter V. *Entfremdung: Pathologien der postmodernen Gesellschaft*. 1. kiadás. Tübingen: UTB GmbH, 2014.
- Magyar Református Egyház Istentiszteleti Rendtartása*. Kolozsvár: A Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának Nyomdája, 2019.

Lezárás dátuma: 2024. 05. 24. (formai módosítások)

Mellékletek

Melléklet 1.:

A jegyesbeszélgetés gyakorlatának ismerete keresztyén fiatal házások körében¹

Tisztelt Kitöltő(k)! Tisztelt (fiatal) Házaspárok!

A nevem Nagy Eszter, I. éves hallgató vagyok a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Magiszter Képzésén.

Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok Önhöz / Önökhöz, hogy segítsen(ek) nekem gyakorlati teológiai irányú kutatásomban azáltal, hogy névtelenül kitölti(k) az alábbi kérdőívet. **A kitöltési határidő: 2022. március 22. (MEGHOSSZABBÍTOTT HATÁRIDŐ: 2023. március 26.)**

A kérdőívemben a fiatal házásokat szeretném megszólítani. A kérdőívcsomag kitöltése mindössze 10-15 percet vesz igénybe. Kérem, válasszák ki azokat a válaszokat, amelyek legközelebb állnak Önhöz / Önökhöz. Arra is kérem tisztelettel, hogy töltsék ki a teljes kérdőívet. A közölt adatokat bizalmasan, kizárólag kutatási célokra használom és összesített, statisztikai adat formájában kezelem.

Kérdésekkel és észrevételekkel megkereshetnek a következő e-mail címen: eszternagy609@gmail.com és/vagy telefonon: 0757350879

Segítségét, amiben reménykedem, előre is köszönöm! Isten gazdag áldását kívánom életükre!

Kutatásom témája és célja:

A több részből álló kutatásom témája a fiatal családok lelkipásztori kísérése, különös tekintettel a gyermekek optimális fejlődésére. A jövő nemzedék iránti törődés gondolatát főleg a kontextuális lelkigondozói szemlélet hozta közel hozzám. A családok lelkigondozását, főleg a megelőzést, azért tartom fontosnak, mert a jól működő család megvédheti a házastársakat és gyermekeiket a társadalom negatív hatásaitól.

Célom, hogy megismertessem a fiatal családokkal az egyház és a gyülekezetek házasságsegítő feladatát, amelyben fontos szerepet játszik a fiatal házások kapcsolata a gyülekezet lelkipásztorával. Első lépésként szeretném felhívni a házaspárok figyelmét a jegyesbeszélgetések, mint esküvői előkészítő alkalmak lehetőségére és fontosságára.

Beleegyeznek a kutatásban való részvételben és az adatok anonim módon történő, fentiek szerinti felhasználásában?

- ☐ Igen

¹ A kérdőív online formában elérhető a következő linken: <https://forms.gle/xJaHZD3DF79HH6Wh9>

Demográfiai adatok:

Ki töltötte ki a kérdőívet?

- ☐ férj
- ☐ feleség
- ☐ ketten töltöttük ki

Férj életkora:

(saját válasz)

Feleség életkora:

(saját válasz)

Férj felekezeti hovatartozása:

- ☐ református
- ☐ evangélikus
- ☐ római katolikus
- ☐ unitárius
- ☐ neoprotestáns
- ☐ más

Feleség felekezeti hovatartozása:

- ☐ református
- ☐ evangélikus
- ☐ római katolikus
- ☐ unitárius
- ☐ neoprotestáns
- ☐ más

Férj legmagasabb iskolai végzettsége:

- ☐ kevesebb, mint 8 osztály
- ☐ befejezett 8 osztály
- ☐ szakmunkási képesítés
- ☐ gimnáziumi érettségi
- ☐ főiskolai/ egyetemi végzettség

Feleség legmagasabb iskolai végzettsége:

- ☐ kevesebb, mint 8 osztály
- ☐ befejezett 8 osztály
- ☐ szakmunkási képesítés
- ☐ gimnáziumi érettségi
- ☐ főiskolai/ egyetemi végzettség

Férj szüleinek családi állapota:

- ☐ családos
- ☐ elvált
- ☐ özvegy

Feleség szüleinek családi állapota:

- ☐ családos
- ☐ elvált
- ☐ özvegy

Férj édesapjának foglalkozása (Amennyiben elhalálozott, mivel foglalkozott életében?)

(saját válasz)

Feleség édesanyjának foglalkozása (Amennyiben elhalálozott, mivel foglalkozott életében?)

(saját válasz)

Férj szüleivel való kapcsolatunk:

- ☐ teljes mértékben rossz
- ☐ kevésbé jó
- ☐ átlagos
- ☐ jórészt megfelelő
- ☐ nagyon jó

Feleség szüleivel való kapcsolunk:

- ☐ teljes mértékben rossz
- ☐ kevésbé jó
- ☐ átlagos
- ☐ jórészt megfelelő
- ☐ nagyon jó

Milyen típusú településen nőtt fel a férj?

- ☐ falu/ község
- ☐ város

Milyen típusú településen nőtt fel a feleség?

- ☐ falu/ község
- ☐ város

Kivel/ kikkel élnek egy háztartásban?

- ☐ férj szülei
- ☐ feleség szülei
- ☐ testvér
- ☐ más

Mikor kötöttek házasságot? (évszám)

(saját válasz)

Melyik egyházközségben kötöttek házasságot?

(saját válasz)

A gyülekezet települési forma szerinti eloszlása:

- városi gyülekezet
- falusi gyülekezet

Melyik református egyházkerülethez tartozik az egyházközség?

- Erdélyi Református Egyházkerület
- Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Gyerekek száma:

- nincs még gyerekünk
- 1 gyerek
- 2 gyerek
- 3 gyerek
- 3-nál több gyerek

I. A jegyesbeszélgetésről általánosan...

1. A gyülekezetünkben gyakran vannak jegyeseknek/ házasoknak szervezett alkalmak:
 - nem hallottunk még soha ilyen alkalmakról
 - gyülekezetünkben nincs, de más gyülekezetben részt vettünk már (pld. Házasság hete alkalmából szervezett programok, stb...)
 - vannak, de nem vettünk még részt egyen sem
 - vannak, részt vettünk már párszor
 - a legtöbb alkalmon részt vettünk
2. Részt vettek esküvő előtt jegyesbeszélgetésen? (kizáró jellegű kérdés)
 - igen
 - nem
3. Amennyiben nem vettek részt jegyesbeszélgetésen, indokolja választát:
 - egyáltalán nem hallottunk ilyen lehetőségről
 - van némi tudomásunk róla, de nem tudjuk pontosan mi az
 - nem volt időnk részt venni ilyen alkalmon
 - a lekipásztör felajánlotta, de nem tartottuk szükségszerűnek
 - szívesen részt vettünk volna
4. Amennyiben részt vettek, hány alkalomból állt a jegyesbeszélgetés?
 - nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
 - 1 alkalom (főként adatfelvétel)
 - 2 alkalom
 - 3 alkalom
 - 3-nál több alkalom
5. Milyen nyomot hagyott a beszélgetés(ek) Önökben?
 - nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
 - nem emlékszünk semmire
 - úgy éreztük, hogy kötelességből vagyunk ott
 - kaptunk néhány jó tippet esküvő előtt
 - tapasztaljuk hosszú távú pozitív hatását
6. A jegyesbeszélgetés(ek) szerintem hasznos(ak), mert ...:

- nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
 - átbeszéltük az esküvővel kapcsolatos adminisztratív kérdéseket
 - megerősített abban, amit eddig is tudtunk
 - új meglátásokkal gazdagodtunk
 - gyökeresen megváltoztatta a nézetünket
7. A lelkipásztor a jegyesbeszélgetésen:
- nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
 - nem tulajdonított nagy jelentőséget a beszélgetésnek
 - kötelességtudóan volt jelen
 - figyelmesen meghallgatott minket
 - kedves és bátorító volt, kreatívan formálta a beszélgetést
8. A lelkipásztor felvilágosított bennünket az egyházi szertartással kapcsolatos adminisztratív és szervezési kérdésekről.
- 1– egyáltalán nem /nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
- 2–kevéssé
- 3– mondhatni igen
- 4–jórészt igen
- 5–teljes mértékben

II. Korábbi kapcsolatok lezárása (A pár szakasz házasságkötés előtti feladatai)

9. A jegyesbeszélgetések egyik kulcskérdése volt a korábbi kapcsolatok lezárásának tudatosítása.
- 1– egyáltalán nem /nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
- 2– kevéssé
- 3– mondhatni igen
- 4– nagyvonalakban átbeszéltük a korábbi kapcsolatok lezárásának fontosságát
- 5– teljes mértékben szó volt erről, sokat segített nekünk az erről való beszélgetés
10. Milyen mértékben érezte kellemetlennek a korábbi kapcsolatairól beszélgetni?
- 1– nagyon kellemetlen volt
- 2– kevéssé volt kellemetlen
- 3– semleges az álláspontom/tunk ezzel kapcsolatban
- 4– részben kellemes volt
- 5– teljes mértékben kellemes volt
11. Egyetérték/ Egyetértünk azzal, hogy amennyiben nem zártam/zártuk le korábbi kapcsolatamat/kapcsolatainkat, azok kihatással lehetnek a házasságomra.
- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom/tunk ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetérték
- 5–teljes mértékben egyetérték
12. Egyetérték/ Egyetértünk azzal, hogy a korábbi kapcsolatok lezárása által felszabadulást nyerünk az új és tartós elköteleződésre.
- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom/tunk ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetérték
- 5–teljes mértékben egyetérték

13. A jegyesbeszélgetések során még inkább megbizonyosodtam/tunk a felől, hogy párom az „igazi”.
- 1– egyáltalán nem
 - 2– részben
 - 3– semleges az álláspontom/tunk ezzel kapcsolatban
 - 4– a jegyesbeszélgetés nagyvonalakban hozzájárult a gondolat megerősödéséhez
 - 5– a jegyesbeszélgetés teljes mértékben hozzájárul a gondolat megerősödéséhez

III. A házassági fogadalomtétel és esküszöveg jelentése:

14. Beszélgettünk az esküszövegről:
- ☐ igen
 - ☐ nem
 - ☐ nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
15. Részletesen megbeszéltük, hogy mit fogadunk egymásnak:
- ☐ nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
 - ☐ nem beszélgettünk a házassági esküről
 - ☐ említettük a házassági esküt
 - ☐ kitértünk az eskü főbb gondolataira
 - ☐ részletesen átbeszéltük a fogadalomtételt
16. A házasságkötési esküre úgy tekintek/tekintünk, mint...
- ☐ a szertartás részére
 - ☐ aminek nincs különösebb jelentősége
 - ☐ ami ünnepélyessé teszi a szertartást
 - ☐ megerősíti az egymás iránti elköteleződésünket
 - ☐ ami tudatosítja, hogy Isten és a gyülekezet előtt kötelezzük el magunkat
17. Mire emlékszik/emlékeznek az eskü elmondásával kapcsolatban?
- ☐ nem emlékszem/ emlékszünk vissza az esküszöveg elmondásának körülményeire (sírás, izgalom, stb.)
 - ☐ részben emlékszem
 - ☐ nagyvonalakban emlékszem az esküszöveg elmondásának körülményeire
 - ☐ az esküszöveg majdnem minden szavára emlékszem
 - ☐ teljes mértékben emlékszem arra, amit Isten színe előtt páromnak fogadtam
18. Felmerült-e annak a gondolata, hogy saját maguk fogalmazzák meg a házassági fogadalmat?
- ☐ nem vettünk részt jegyesbeszélgetésen
 - ☐ nem merült fel ez a lehetőség
 - ☐ felmerült, de nem tulajdonítottunk nagy jelentőséget neki
 - ☐ fontosnak tartottuk, de nem éreztük magunkat képesnek erre
 - ☐ fontosnak tartottuk és sikerült
19. Ha Önök írták meg a házasságkötési fogadalmat, akkor hogyan emlékeznek erre vissza?
- ☐ nem írtunk saját fogadalmat
 - ☐ nem szeretünk fogadalmakat tenni egymásnak, főleg nem leírni azokat
 - ☐ igazi kihívás volt megfogalmazni saját szavakkal, hogy mit fogadnánk egymásnak
 - ☐ közös feladat volt, átbeszéltük egymás fogadalomtételét a jegyesbeszélgetésen
 - ☐ nem volt nagy kihívás, mert gyakran írtunk már egymásnak ehhez hasonló szerelmes levelet
20. A „Szeretem” azt jelenti, hogy kölcsönösen figyelünk egymásra, egymás szükségleteire.
- 1– egyáltalán nem értek egyet
 - 2– részben nem értek egyet

- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

21. A „*Hozzá hű leszek*” ígéret megszegése veszélyezteti a házastársi kapcsolatot.

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

22. A „*Vele szentül élek*” ígéret azt jelenti, hogy tisztetem a páromat és őszinte vagyok vele.

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

23. A „*Vele tűnök, vele szenvedek*” azt jelenti, hogy betegségben, boldogtalanságban és más nehézségben mindvégig kitartok mellette.

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

24. A „*Hűséges gondviselője*” – „*Hűséges segítőtársa leszek*” gondolatpár azt jelenti, hogy figyelmesen támogatom a páromat.

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

25. Egyet ért azzal, hogy az esküszöveg záradéaként kimondott „*Isten engem úgy segítsen*” mondat meghatározó súllyal bír?

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

IV. Az egyén, mint a magcsalád és újonnan megalapított család szerves része:

26. Az otthon tapasztalt családi légkör meghatározó volt számomra/számunkra.

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

27. A családi alkalmak (családi összejövetelek, közös étkezések, ünnepi együttlétek, stb.) hozzájárultak formálódásunkhoz és párkapcsolatunk alakulásához.
- 1– egyáltalán nem értek egyet
 - 2– részben nem értek egyet
 - 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
 - 4– nagyvonalakban egyetértek
 - 5–teljes mértékben egyetértek
28. A szüleink vitái, a gyakori konfliktusok elbizonytalanítottak és rossz hatással voltak a kapcsolatunk alakulására.
- 1– egyáltalán nem értek egyet
 - 2– részben nem értek egyet
 - 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
 - 4– nagyvonalakban egyetértek
 - 5–teljes mértékben egyetértek
29. A házasságkötés után szükséges újragondolni a családjainkkal való kapcsolatot, különösen a határokat.
- 1– egyáltalán nem értek egyet
 - 2– részben nem értek egyet
 - 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
 - 4– nagyvonalakban egyetértek
 - 5–teljes mértékben egyetértek
30. Egyetértünk azzal, hogy a saját boldogságunk érdekében törekedünk kell arra, hogy párunk szüleit bármily nézeteltérés ellenére is tiszteljük és szeressük.
- 1– egyáltalán nem értek egyet
 - 2– részben nem értek egyet
 - 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
 - 4– nagyvonalakban egyetértek
 - 5–teljes mértékben egyetértek
31. Családtörténetünkben láncszemek vagyunk, akik eldönthetik, hogy mit visznek tovább/ adnak tovább a megtapasztaltakból a következő nemzedéknek.
- 1– egyáltalán nem értek ezzel egyet
 - 2– részben nem értek egyet
 - 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
 - 4– nagyvonalakban egyetértek
 - 5–teljes mértékben egyetértek

V. A házasságkötésről...

32. Éreztem/ éreztük Isten munkálkodását a kapcsolatunk alakulásában.
- 1– egyáltalán nem
 - 2–kevésbé gondolom
 - 3–talán
 - 4–jórészt igen
 - 5–teljes mértékben
33. Istenre biztos pontként tekintünk, amikor kettőnk között nehézségek vannak.
- 1– egyáltalán nem
 - 2–kevésbé gondolom
 - 3–talán

4-jórészt igen
5-teljes mértékben

34. Példaértékű házasságot láttam:

- nem láttam ilyet
- mindenki házassága más
- családi barátainknál
- nagyszüleinknél
- szüleinknél

35. Mi a házasság? Fogalmazza meg EGY szóban!

(saját válasz)

36. A házasságkötésről azt gondolom, hogy az ...:

- felesleges, mert „nem a házasságkötési papír” számít
- egy bevett társadalmi szokás
- egy családi hagyomány
- az egymás iránti elköteleződés nyilvános és ünnepélyes kifejezése
- egy fontos döntés ünnepélyes megpecsételése Isten színe előtt

37. A házasságkötés napjára úgy emlékszem vissza, mint:

- egy átlagos napra az életünkből
- egy olyan nap, amitől féltünk
- egy nagyon stresszes napra
- egy szép napra
- egy meghatározó napra

38. A gyülekezet jelenléte felerősítette a felelősségünket és biztonságot adott.

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

39. A lelkipásztor, mint az Isten és a gyülekezet képviselője fontos szerepet játszott a házasságkötésünkben.

- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

40. A házasságkötésünket ünnepként éltük meg.

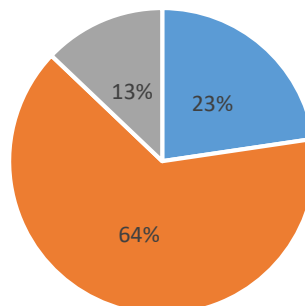
- 1– egyáltalán nem értek egyet
- 2– részben nem értek egyet
- 3– semleges az álláspontom ezzel kapcsolatban
- 4– nagyvonalakban egyetértek
- 5–teljes mértékben egyetértek

Melléklet 2.: Az azonosító változók gyakorisága

1. Ki töltötte ki a kérdőívet?

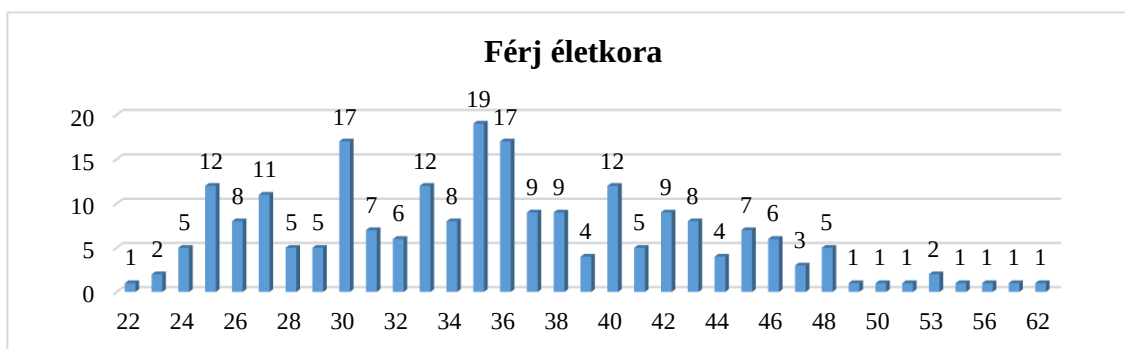
	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Férfj	51	22.7	22.7	22.7
Feleség	145	64.4	64.4	87.1
Ketten töltöttük ki	29	12.9	12.9	100.0
Total	225	100.0	100.0	

Ki töltötte ki a kérdőívet?

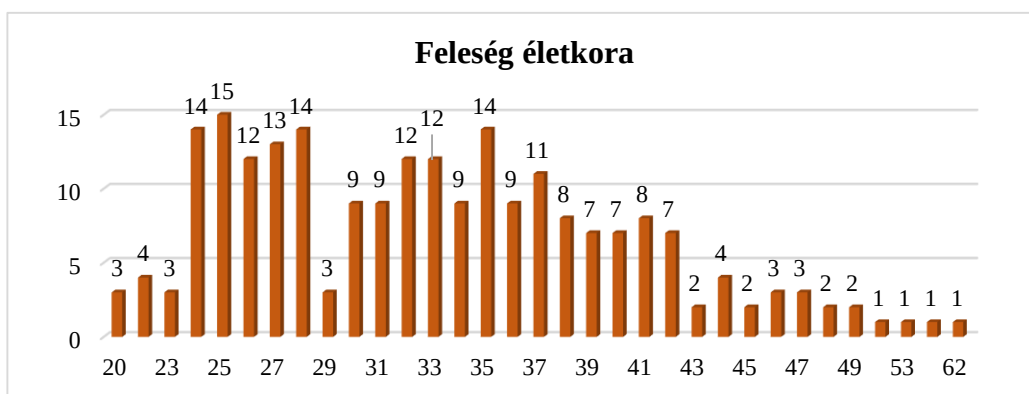

■ Férfj ■ Feleség ■ Ketten töltöttük ki

2. Férfj életkora:

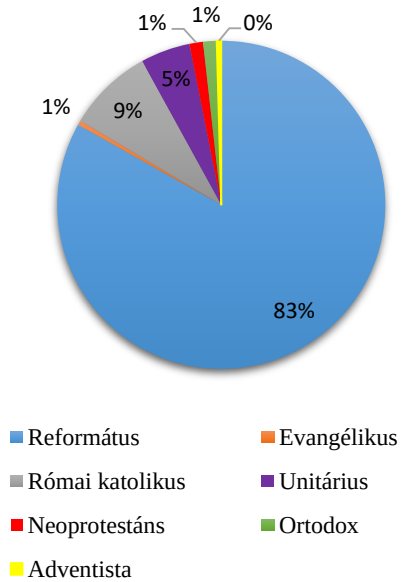
3. Feleség életkora:

4. Férfj felekezeti hovatartozása:

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Református	187	83.1	83.1	83.1
Evangélikus	1	.4	.4	83.6
Római katolikus	19	8.4	8.4	92.0
Unitárius	11	4.9	4.9	96.9
Neoprotestáns	3	1.3	1.3	98.2
Ortodox	3	1.3	1.3	99.6
Adventista	1	.4	.4	100.0
Total	225	100.0	100.0	

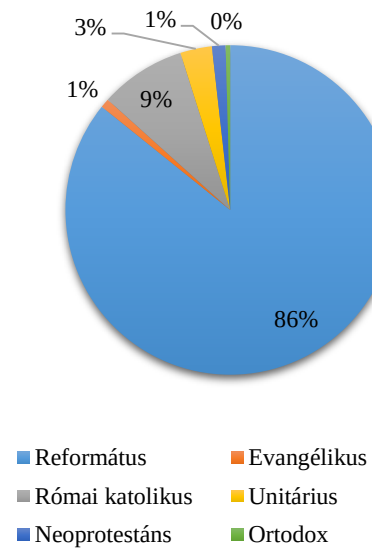
Férj felekezeti hovatartozása

5. Feleség felekezeti hovatartozása:

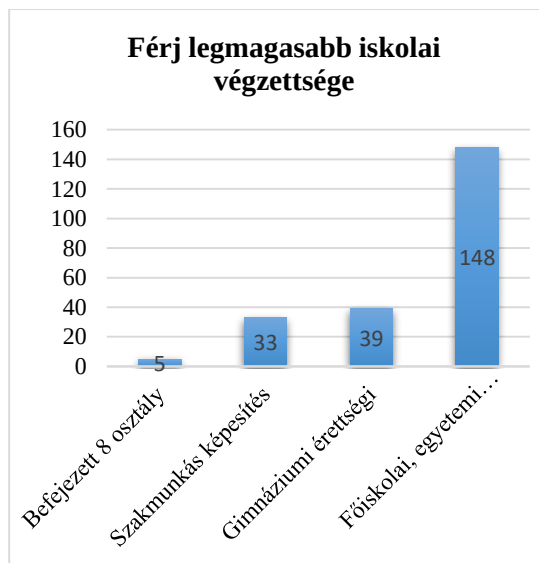
	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Református	193	85,8	85,8	85,8
Evangélikus	2	,9	,9	86,7
Római katolikus	19	8,4	8,4	95,1
Unitárius	7	3,1	3,1	98,2
Neoprotestáns	3	1,3	1,3	99,6
Ortodox	1	,4	,4	100,0
Total	225	100,0	100,0	

Feleség felekezeti hovatartozása

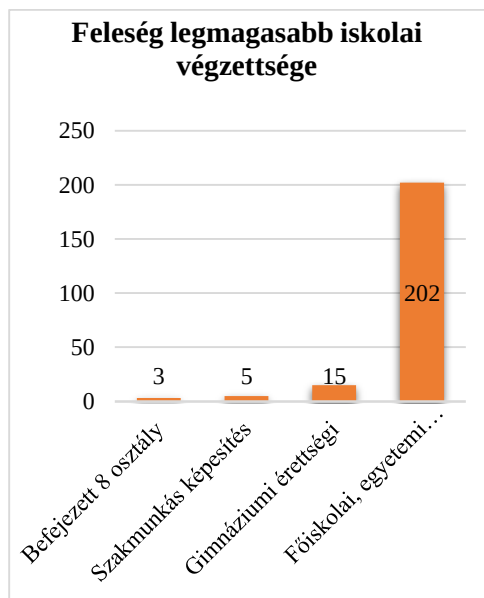
6. Férj legmagasabb iskolai végzettsége

	Gyakor iság	Százal ék	Relatí v gyakor iság	Halmazott átlag
Befejezett 8 osztály	5	2,2	2,2	2,2
Szaktmunkás képesítés	33	14,7	14,7	16,9
Gimnáziumi érettségi	39	17,3	17,3	34,2
Főiskolai, egyetemi végzettség	148	65,8	65,8	100,0
Total	225	100,0	100,0	

7. Feleség legmagasabb iskolai végzettsége

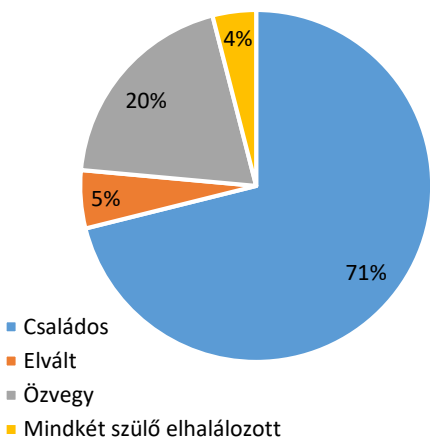
	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Val Befejezett 8 id osztály	3	1.3	1.3	1.3
Szaktmunkás képesítés	5	2.2	2.2	3.6
Gimnáziumi érettségi	15	6.7	6.7	10.2
Főiskolai, egyetemi végzettség	202	89.8	89.8	100.0
Total	225	100.0	100.0	

8. Férj szüleinek családi állapota

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Családos	160	71.1	71.1	71.1
Elvált	12	5.3	5.3	76.4
Özvegy	44	19.6	19.6	96.0
Mindkét szülő elhalálozott	9	4.0	4.0	100.0
Total	225	100.0	100.0	

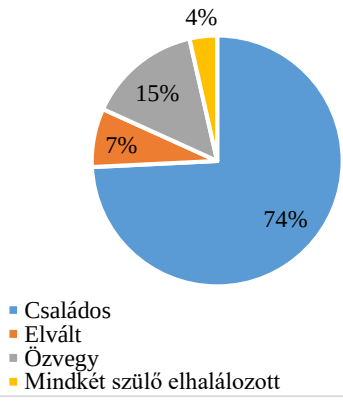
Férj szüleinek családi állapota

9. Feleség szüleinek családi állapota

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Családos	167	74.2	74.2	74.2
Elvált	17	7.6	7.6	81.8
Özvegy	33	14.7	14.7	96.4
Mindkét szülő elhalálozott	8	3.6	3.6	100.0
Total	225	100.0	100.0	

Feleség szüleinek családi állapota

10. Férj édesapjának foglalkozása (összevonva és kódolva)

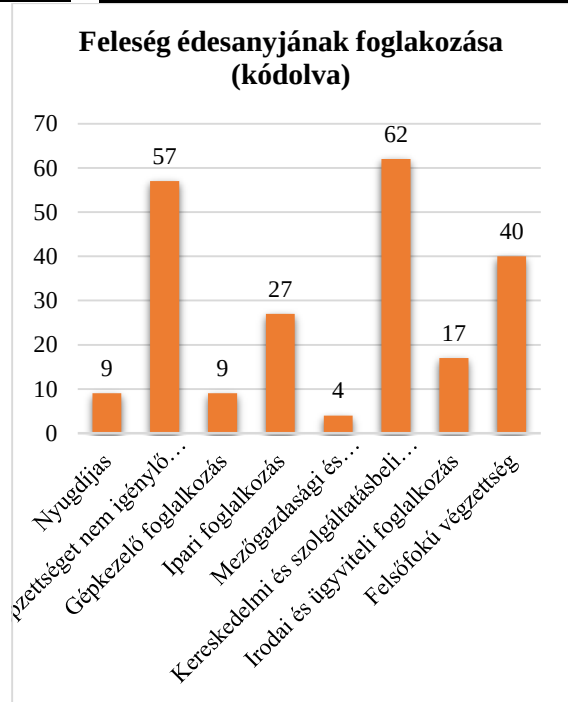
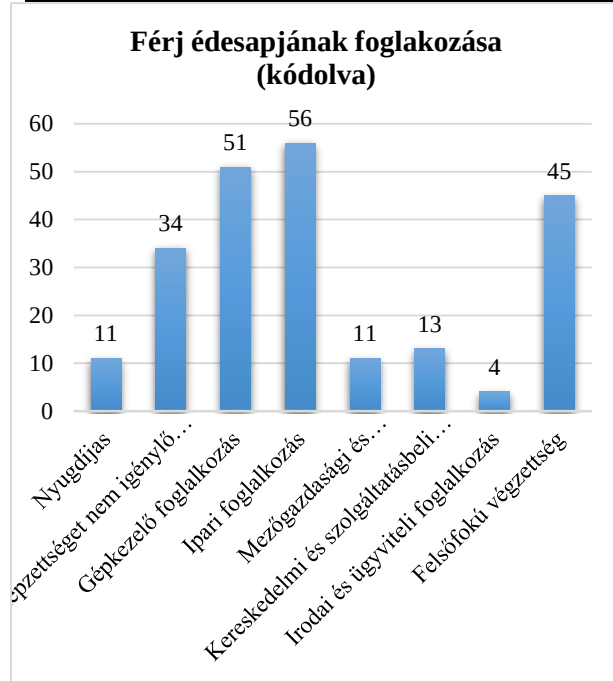
	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Nyugdíjas	11	4.9	4.9	4.9
Szakképzettséget nem igénylő foglalkozás	34	15.1	15.1	20.0
Gépkezelő foglalkozás	51	22.7	22.7	42.7
Ipari foglalkozás	56	24.9	24.9	67.6

11. Feleség édesanyjának foglalkozása (összevonva és kódolva)

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Nyugdíjas	9	4.0	4.0	4.0
Szakképzettséget nem igénylő foglalkozás	57	25.3	25.3	29.3
Gépkezelő foglalkozás	9	4.0	4.0	33.3
Ipari foglalkozás	27	12.0	12.0	45.3

Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozás	11	4.9	4.9	72.4
Kereskedelmi és szolgáltatásbeli foglalkozás	13	5.8	5.8	78.2
Irodai és ügyviteli foglalkozás	4	1.8	1.8	80.0
Felsőfokú végzettség	45	20.0	20.0	100.0
Total	225	100.0	100.0	

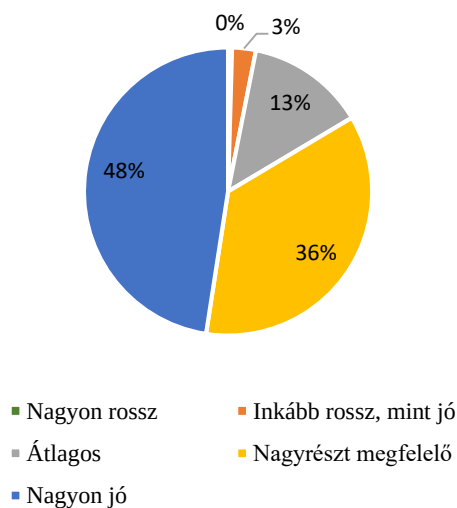
Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozás	4	1.8	1.8	47.1
Kereskedelmi és szolgáltatásbeli foglalkozás	62	27.6	27.6	74.7
Irodai és ügyviteli foglalkozás	17	7.6	7.6	82.2
Felsőfokú végzettség	40	17.8	17.8	100.0
Total	225	100.0	100.0	

12. Férj szüleivel való kapcsolatunk

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Nagyon rossz	1	.4	.4	.4
Inkább rossz, mint jó	6	2.7	2.7	3.1
Átlagos	30	13.3	13.3	16.4
Nagyrészt megfelelő	81	36.0	36.0	52.4
Nagyon jó	107	47.6	47.6	100.0
Total	225	100.0	100.0	

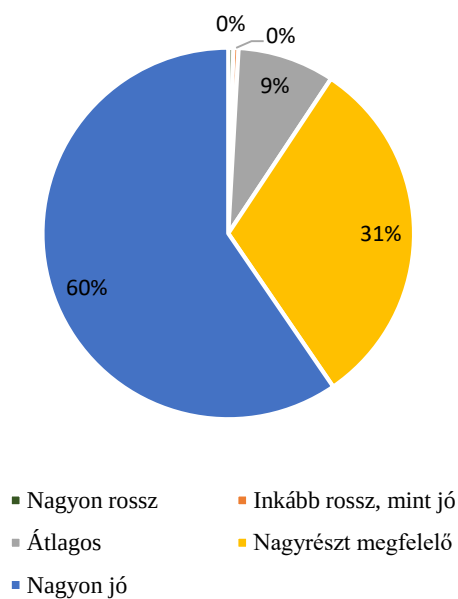
Férj szüleivel való kapcsolatunk

13. Feleség szüleivel való kapcsolunk

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Nagyon rossz	1	.4	.4	.4
Inkább rossz, mint jó	1	.4	.4	.9
Átlagos	19	8.4	8.4	9.3
Nagyrészt megfelelő	70	31.1	31.1	40.4
Nagyon jó	134	59.6	59.6	100.0
Total	225	100.0	100.0	

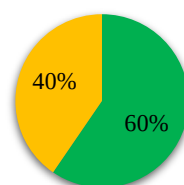
Feleség szüleivel való kapcsolunk

14. Milyen típusú településen nőtt fel a férj?

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Falu, község	134	59.6	59.6	59.6
Város	91	40.4	40.4	100.0
Total	225	100.0	100.0	

Férj szülőhelye

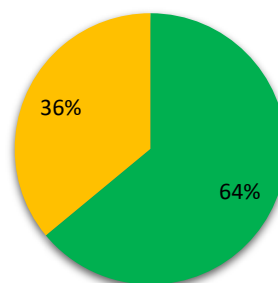

■ Falu, község ■ Város

15. Milyen típusú településen nőtt fel a feleség?

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Falu, község	144	64.0	64.0	64.0
Város	81	36.0	36.0	100.0
Total	225	100.0	100.0	

Feleség szülőhelye

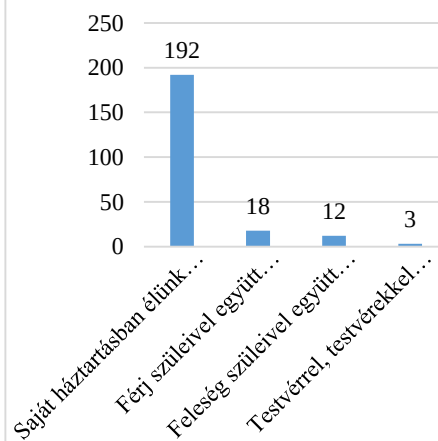

■ Falu, község ■ Város

16. Kivel/ kikkel élnek egy háztartásban?

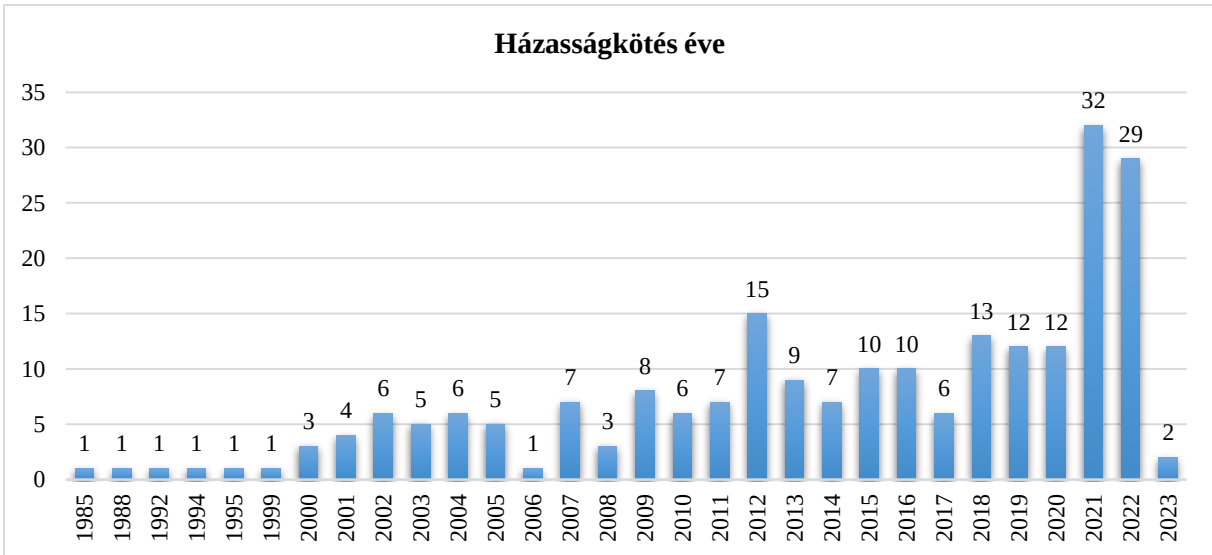
	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Saját háztartásban élünk (külön a szülőtől)	192	85.3	85.3	85.3
Férj szüleivel együtt élünk egy háztartásban	18	8.0	8.0	93.3
Feleség szüleivel együtt élünk egy háztartásban	12	5.3	5.3	98.7

Saját/ közös háztartás

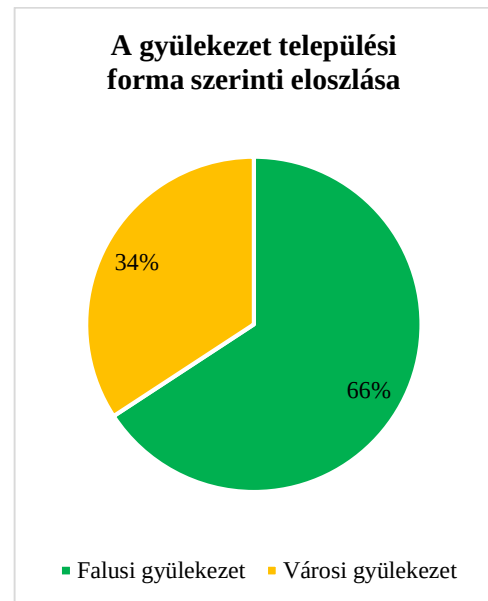
Testvérrel, testvérekkel osztozunk egy háztartáson	3	1.3	1.3	100.0
Total	225	100.0	100.0	

17. Mikor kötöttek házasságot? (évszám)

18. A gyülekezet települési forma szerinti eloszlása

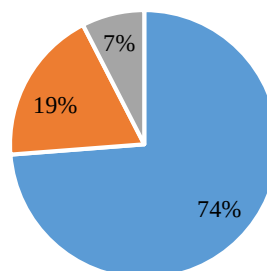
	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazott átlag
Valid Falusi gyülekezet	148	65.8	65.8	65.8
Városi gyülekezet	77	34.2	34.2	100.0
Total	225	100.0	100.0	

19. Melyik református egyházkerülethez tartozik az egyházközség?

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazot t átlag
Valid Erdélyi Református Egyházkerület	166	73.8	73.8	73.8
Királyhágómellé ki Református Egyházkerület	42	18.7	18.7	92.4
Nem református gyülekezetben esküdtünk	17	7.6	7.6	100.0
Total	225	100.0	100.0	

Melyik református egyházkerülethez tartozik az egyházközség?

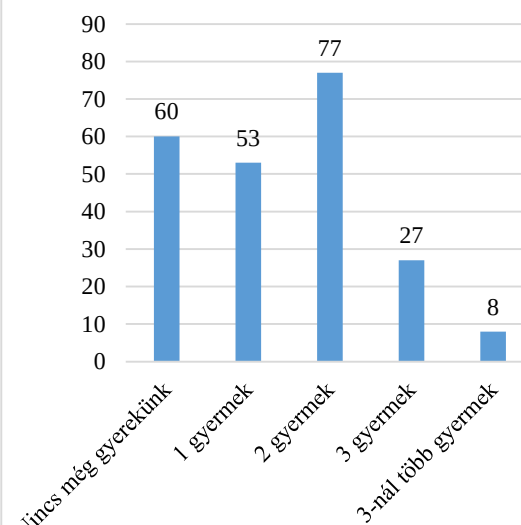

- Erdélyi Református Egyházkerület
- Királyhágómelléki Református Egyházkerület
- Nem református gyülekezetben esküdtünk

20. Gyerekek száma

	Gyakoriság	Százalék	Relatív gyakoriság	Halmazot t átlag
Valid Nincs még gyerekünk	60	26.7	26.7	26.7
1 gyermek	53	23.6	23.6	50.2
2 gyermek	77	34.2	34.2	84.4
3 gyermek	27	12.0	12.0	96.4
3-nál több gyermek	8	3.6	3.6	100.0
Total	225	100.0	100.0	

Gyerekek száma

Melléklet 3.:

A Romániai Református Egyházban történt házasságkötések száma az Erdélyi Református Egyházkerület és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület statisztikai adatai szerint

Házasságkötés éve	Erdélyi Református Egyházkerület	Királyhágómelléki Református Egyházkerület
2014	1326	965
2015	1321	997
2016	1410	997
2017	nincs adat	976
2018	1375	998
2019	1243	910
2020	175	184
2021	831	672

Statisztikai adatok forrása:

A statisztikai adatokat Nt. Gáll Sándor és Nt. Farkas Zsolt egyházkerületi előadótanácsos urak bocsátották rendelkezésemre.